

V prvem polletju smo presegli izvozne načrte

IMP je v letošnjem prvem polletju dosegel izvoz v vrednosti 632.827.611 dinarjev, uvozil pa za 149.840.715 dinarjev reprovizije in opreme. S tem smo v globalu izpolnili vse elemente planov SI-SEOT. Izvažamo trikrat več kot uvažamo.

Tudi struktura izvoza po območjih je dobra. Klirinškega izvoza je bilo za 84.758.586 dinarjev — to je v okviru načrtov — medtem ko smo pri izvozu na konvertibilno tržišče načrte presegli in dosegli 86,6-odstotni delež konvertibilnega izvoza. Tako smo presegli tudi načrtovani delež izvoza v fakturirani realizaciji. Dosegli smo 11,6 odstotka — načrtovali pa za 0,4 odstotka manj.

Podrobnejši pregled izvoznih rezultatov nam pokaže, da smo pri izvozu storitev sicer zaostali za načrti (dosegli smo 22,9 odstotka plana), zato pa smo krepko (za 20,9 odstotka) presegli načrtovani blagovni izvoz.

Poglejmo najprej, zakaj smo zaostali pri storitvah.

V izvoz storitev štejemo devizne prilive, ki pridejo na naš račun v Jugoslaviji iz naslednjih virov:

- Plačilo za projektantske storitve.

- Plačilo za komercialno-tehnične storitve (predvsem komercialna in tehnična koordinacija za naše posle v tujini, ki jo izvajajo v inženiringu in zaračunavajo projektom).

- Plačilo za finančno-računovodske storitve za projekte v tujini.

- Delež za fiksne stroške v SFRJ, do katerega so upravičeni

tozdi, ki so poslali svoje delavce na gradbišča v tujini.

- Nekateri druge storitve: zastopniška in konsignacijska provizija, neposredni vnos deviznega dobička s projektov v tujini (tega v letošnjem prvem polletju ni bilo).

O vzrokih, zakaj v prvem polletju nismo dosegli načrtovane izvozne storitve, pa lahko rečemo:

- Ko so tozdi pripravljali letošnji plan, še niso bila v celoti znana določila novega samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev za skupno izvajanje investicijskih del v tujini ter ugotavljanju in razporejanju doseženega skupnega prihodka (to je sporazum, ki so ga te dni sprejemali zbori delavcev). Ker tozdi niso poznali nove tehnike in načina za obračunavanje nadomestil za fiksne stroške, so te dohodke premalo visoko ocenili.

- Del načrtovanega izvoza storitev se v resnici pojavlja kot blagovni izvoz — in sicer zaradi izvoznih stimulacij (to velja za izvoz projektne dokumentacije).

- Nekateri tozdi pa tudi niso dobili pričakovanih del v tujini (zlasti mariborska Projekta in murskosoboški Blik).

- Razen tega smo že ob sprejemanju plana vedeli, da se obseg del na tujem letos širi, se pravi, da bo v drugem polletju na gradbiščih v tujini več delavcev in bo tudi prihodek od izvoza storitev večji, tako da razlika med načrtovanjem in doseženim obsegom ne bo tako velika — čeprav tudi do konca leta najbrž ne bomo povsem dosegli načrtovanega obsega.

Bolj prijetno je seveda govoriti o blagovnem izvozu, kjer je IMP, gledano v celoti, presegel polletni plan za dobrih 223 milijonov dinarjev.

Zaslugo imajo predvsem nekateri montažni tozdi, ki so svoj načrtovani blagovni izvoz zares krepko presegli in so že v šestih mesecih dosegli in celo presegli celoletni plan. Najbolj ga je presegel OV, sledijo Elektromontaža, Klima-montaža, Montaža Koper in Montaža Maribor.

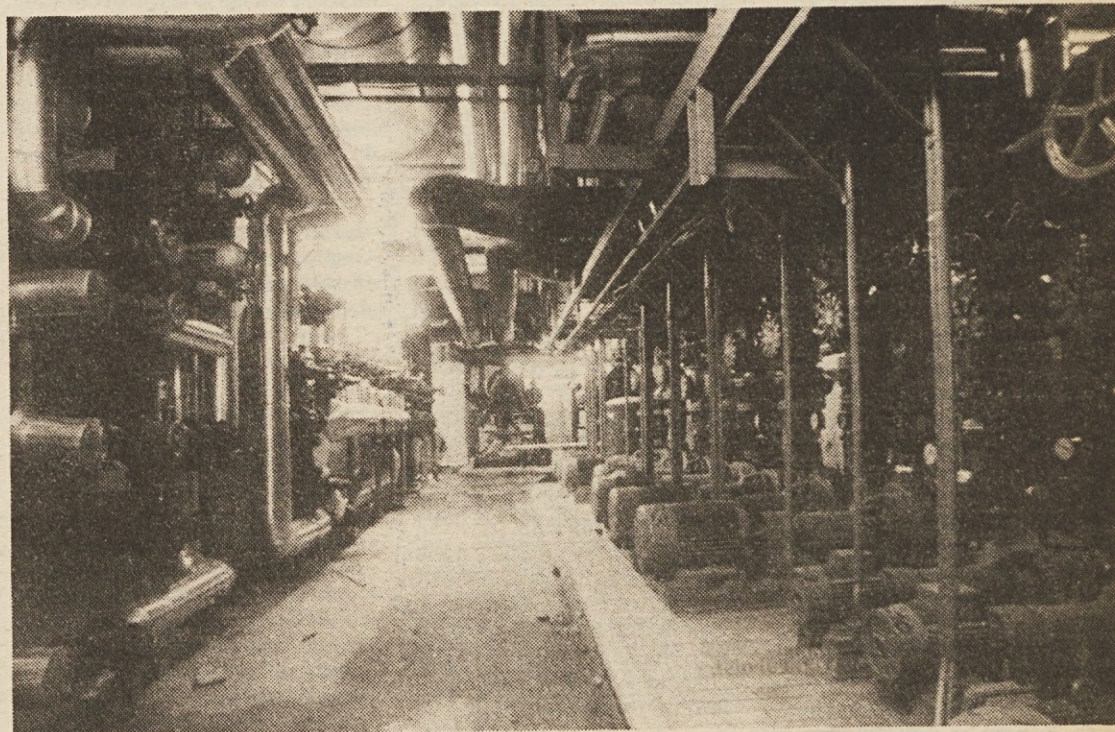
Seveda tako visoka presega nja planiranega izvoza storitev ne morejo biti zgolj rezultat dobro odvijajočih se del. V začetku leta, ko so tozdi pripravljali in usklajevali izvozne načrte, še niso bili v celoti definirani pogoji blagovnega izvoza za investicijska dela v tujini, pa so montažni tozdi iz previdnosti rajši napisali manjše številke, ker je vedno bolje, če te dogodki prijetno presenetijo, kot pa če doživijo neprijetno presenečenje. In doživeli smo prijetno presenečenje, ki kaže, da bo IMP v celoti svoje izvozne načrte dosegel in presegel, če se bodo dela na tujem nadaljevala brez večjih zastojev.

Ko govorimo o dobrih izvoznih dosežkih, moramo takoj omeniti tudi delovno organizacijo Livar — Viktor Koleča. Res je, da njen glavni izvoznik — Livarna sive in nodularne litine le malo presega polletni plan (malo glede na astronomske dosežke montažnih tozdov) toda skupna vrednost njenega izvoza — skoraj 113,5 milijona dolarjev — je daleč največja med vsemi tozdi IMP. Tudi Livarna barvnih kovin je planirani izvoz presegla, nova tovarna armatur pa je ob polletju še zaostala za izvoznimi načrti.

Se nekaj delovnih organizacij in tozdov zasluži pohvalo za svoje izvozne dosežke v prvem polletju.

Razveseljivo je, da se je z izvozom 13 milijonov in trideset uvrstil med izvoznike idrijski TIO, ki je prejšnja leta bolj malo izvažal. S tem so ob polletju izpolnili tri četrtine letnega plana in kaže, da bodo načrtovani

● Nadaljevanje na 3. strani

Končujemo dela na mikroelektroniki

V Stegnah končujemo naši monterji dela na novi Iskrini tovarni Mikroelektronike. Od zunaj to ni videti velika tovarna — tudi mnogi Iskrini objekti v Stegnah so precej večji — toda kdor bi sodil o pomenu tega objekta samo po zunanem videzu, bi se motil. Nova tovarna mikroelektronike bo zelo pomembna za Iskro in vso jugoslovansko elektronsko industrijo, saj bo v njej najsodobnejša tehnologija, temu primerno zahtevno pa je bilo tudi delo, ki so ga opravili naši projektanti in monterji. Sodelovali so Projektivni biro in montažni tozdi: Ogrevanje — vodovod, Klimamontaža in Elektromontaža.

Pravzaprav je to že druga faza izgradnje te tovarne. V prvi fazi so leta 1977 postavili proizvodne prostore z opremo za zapiranje integriranih vezij v ohišje, zdaj pa gradijo še najpomembnejši del, tehnologijo procesiranja, v katerem bodo proizvajali integrirana vezja na silicijevi rezini (bolj znana je z angleškim imenom »chip«). Iskra bo imela tako kompletno proizvodnjo teh nepogrešljivih elementov za elektroniko, ki jih potrebuje za vgrajevanje v svoje proizvode in za druge jugoslovanske porabnike. Iskra jih bo vgrajevala predvsem v aparate za telekomunikacije (telefonske centrale in telefonija nasploh) in v računalnike. Na njihova vrata pa že trkajo številni drugi interesi, saj vemo, da se mikroelektronika uveljavlja na najrazličnejših področjih.

IMP je v tej tovarni izdelal vse instalacije, toda najbolj zahtevno delo je bila montaža instalacij za tehnološki plin s kompresorskimi postajami in drugo opremo ter klimatizacija.

Peter Gspan iz Projektivnega biroja, ki je delal na projektu za klimatizacijo, je povedal, v čem je bila glavna težava: »Proizvodnja silicijevih rezin terja izredno čistočo in stalno temperaturo in vlago.«

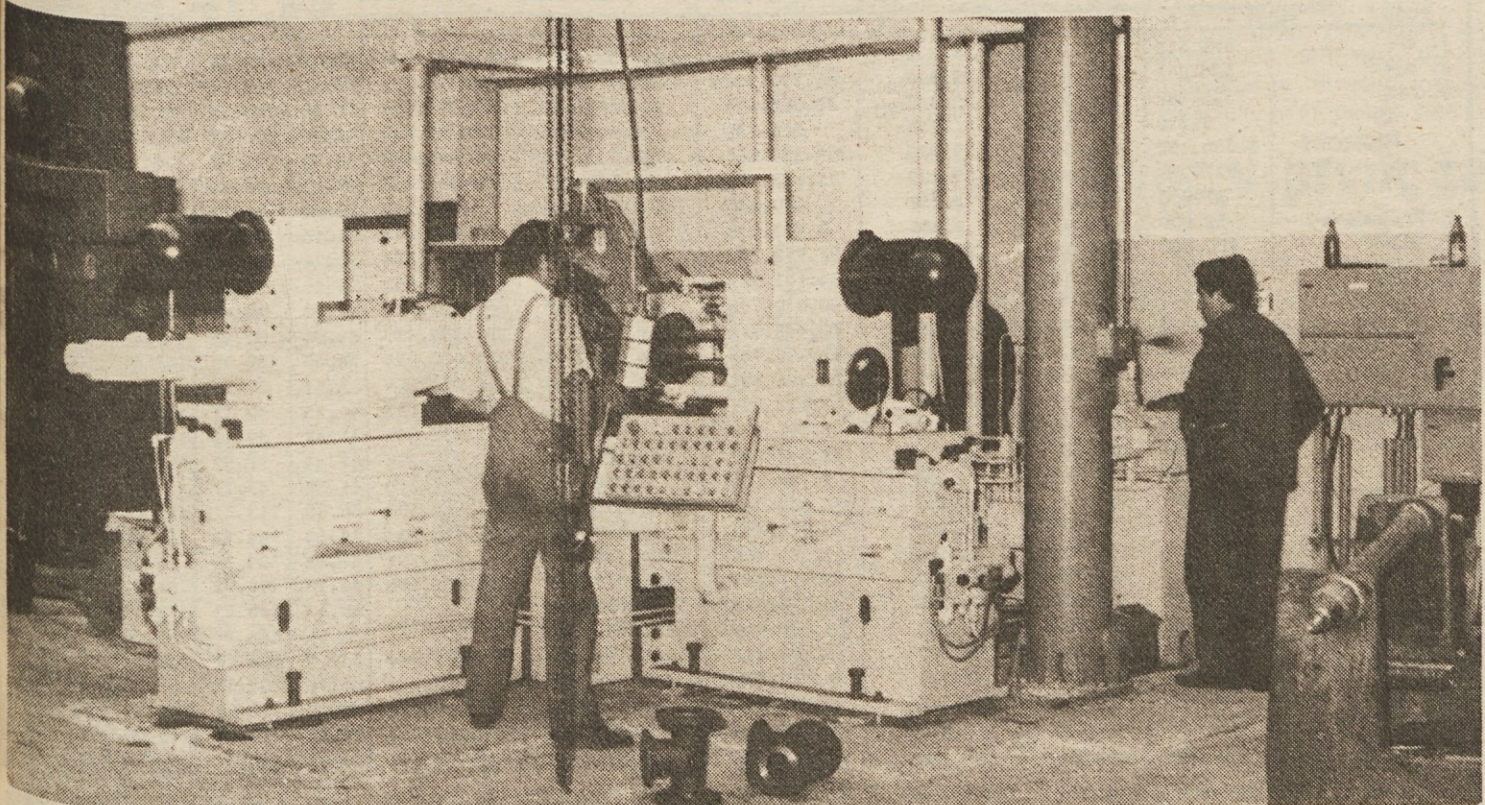
Integrirana vezja na silicijevi rezini so namreč izredno majhni proizvodi — tipična velikost je četrtinka kvadratnega milimetra, medtem ko največja merijo en kvadratni centimeter. Najmanjši prašni delec se vtisne na rezino in tak element je seveda neuporaben.

Stalna temperatura in vlaga pa sta nujni, ker vzorce za tiskana vezja preslikavajo s fotopolimerov, ki so občutljivi na spremembe vlage in temperature. Dodatno težavo pri zagotavljanju stalne temperature in vlage delajo difuzijske peči, saj je za proizvodnjo silicijevih rezin nujna temperatura od 900 do 1.200 stopinj. Takih peči pa bo v novi tovarni 24.

Gospodarske razmere pa tudi niso bile brez vpliva na to gradnjo. Zaradi uvoznih omejitev so se projektanti potrudili, da bi vgradili čimveč domače opreme. Pri klimatizaciji je to v glavnem IMP-jeva oprema, saj smo najpomembnejši jugoslovanski proizvajalec te opreme. Primer zahtevnejšega izdelka, s katerim smo nadomestili prvotno načrtovano uvozno opremo, je zračni izpust z absolutnim filtrom, izdelek TIO Idrija, ki je nov tehnološki korak naše proizvodnje. Projektant klimatizacije Peter Gspan niti najmanj ne dvomi, da bodo naši izdelki enakovredni nadomestili uvožene. »Vsak element, ki ga vgrajujemo, mora biti preizkušen. Če ne doseže zahtevnih karakteristik, že v projektu ne more biti upoštevan.« Skratka, kar smo vgradili, je dobro.

Se en podatek, ki v taki predstavitvi ne sme manjkati: Vrednost del, ki jih je IMP opravil na Mikroelektroniki, je okrog 150 milijonov dinarjev. Na sliki: Pogled v strojnico.

LOJZE JAVORNIK

Stroj, ki bo omogočil osemkrat hitrejšo obdelavo v tovarni armatur

Konec junija in v začetku julija letošnjega leta, so delavci metalnega zavoda TITO iz Skopja v delovni organizaciji Livar TOZD-u HVA sestavljali, z zamudo dobavljeni specialni namenski stroj za obdelavo programa oblihi ovalno klinastih zasunov. Da gre za moderen obdelovalni stroj, dokazujejo nekateri tehnični podatki. Njegova letna zmogljivost znaša v dveh izmenah 40.000 komadov obdelanih ovalno klinastih zasunov dimenzij od $\varnothing 40$ do $\varnothing 200$. Prav tako se bodo občutno zmanjšali obdelovalni časi za navedeni program. Do sedaj se je ta program obdeloval na treh strojih (stružnici, reskalnem in vrtnem stroju), in to v povprečju 28 minut (1 komad). Na novem stroju pa bo celotna operacija trajala približno 3,5 minute.

I. M.

IZ VSEBINE

● Zadnje čase je bilo večkrat slišati razmišljanja, da bi bilo treba spremeniti sistem nagajevanja za delavce, ki opravljajo investicijska dela v tujini. Republiški komite za delo je dal pobudo za poenotenje osebnih dohodkov, dodatkov za nadurno in nočno delo in vseh drugih pravic delavcev. To naj bi uredili enotno za vso Slovenijo. Zdaj je delovno gradivo, ki je nastalo pod okriljem Republiškega komiteja, pripravljeno. Začenja se prvi krog razprave. Kaj torej prinaša novega delovno gradivo Samoupravnega sporazuma o enotnih osnovah in merilih za uresničevanje pravic in obveznosti iz dela delavcev na začasnem delu v tujini?

str. 2

● Spet smo dobili lepo priznanje — častno diplomu za izdelke jakega in šibkega toka, ki smo jih razstavili na sejmu Elektra 82 v Moskvi.

str. 2

● Poročilo o polletnih poslovnih rezultatih v delovni organizaciji Livar — Viktor Koleča je zares spodbudno. Fizični obseg proizvodnje so v obeh livarnah precej povečali, povečujejo tudi izvoz. S svojim poslovanjem dokazujejo, da lahko tisti, ki dela načrtno, tudi v sedanjih zaostrenih razmerah dosega dobre rezultate.

str. 3

● Predstavljamo vam tozda Ten — energetika in Ten — telekomunikacije.

str. 4 in 5

● V tozdu ISO ne zanemarjajo inovacijske dejavnosti. Podrobneje predstavljamo dve novosti, ki sta precej povečali storilnost — in tudi kakovost izdelkov.

str. 6

● Kaj dela mladina v sozdu IMP? Naši pogovori s predstavniki nekaterih osnovnih organizacij ZSMS kažejo, da ne dela ravno malo. Žal pa so mladi še vse preveč prepuščeni samim sebi in tako se dogaja, da tudi dobro zamišljene akcije ostanejo brez rezultatov.

str. 7

Zakaj je potrebno uskladiti osebne dohodke v tujini in kako naj bi to dosegli

Enotno za vse organizacije v republiki

Dnevni časopisi so objavili pobudo Republiškega komiteja za delo, da je potrebno spremeniti način plačevanja delavcev, ki izvajajo investicijska dela v tujini, oziroma natančneje, uskladiti vse njihove pravice iz dela, kajti ne gre samo za osebne dohodke.

Vemo, da izvaja investicijska dela na tujem celotna slovenska organizacija, saj z njo pogosto delamo na istih projektih in razumljivo je prizadevanje, da se pravice in obveznosti delavcev poenotijo. Znamo pa tudi brati takšna obvestila in uganemo, da pogosto strizže že pridobljene pravice, zato želimo v tem članku podrobneje predstaviti predlagane spremembe in opisati, kako je zamišljen postopek sprejemanja in kdaj lahko prizadeti povedo svoja mnenja.

Republiški komite za delo je sklical posebno delovno skupino, ki se je ukvarjala s to tematiko in pripravila delovno gradivo za javno razpravo. V njej so bili predstavniki Komiteja, Gospodarske zbornice, oziroma Splošnega združenja za gradbeništvo in vseh delovnih organizacij, ki izvajajo investicijska dela v tujini. V tej delovni skupini je iz IMP sodeloval pomočnik direktorja tozda Inženiring Dušan Hočevar, ki nam je povedal, kaj so pripravili in kako bo postopek tekel naprej.

Dušan Hočevar je povedal: »Republiški komite za delo je dal pobudo, naj slovenske gradbene, instalaterske in montažne organizacije, ki izvajajo investicijska dela na tujem, uskladijo in poenotijo kriterije za določanje pravic delavcev na gradbiščih v tujini — to je osebnih dohodkov, vseh dodatkov (nadurno in nočno delo, delo ob praznikih, terenski dodatek) in drugih pravic (letni dopust, minimalna doba dela v tujini itd.).

Vzporedno je poslovna skupnost Rudis, katere član je tudi IMP dala podobno pobudo in že pripravila osnutek samoupravnega sporazuma o razporejanju delavcev na delovišča v tujini in še nekaterih drugih aktov, ki naj bi jih v bodoče uporabljale članice te poslovne skupnosti.

Republiški komite za delo je vzel Rudisove akte kot osnovo za nadaljnjo razpravo, pri čemer se je razprava v delovni skupini osredotočila na vsebino samoupravnega sporazuma, medtem ko smo druge akte ocenili kot interno zadevo poslovne skupnosti Rudis.

Že od vsega začetka smo v delovni skupini menili, da je treba v Sloveniji najprej sprejeti družbeni dogovor, ki bo dal enotne osnove za urejanje pravic delavcev v tujini. Ta dogovor naj bi podpisali republiški izvršni svet, sindikati in gospodarska zbornica in tako zadovoljili delovne organizacije, naj uskladijo svoje samoupravne akte.

Delovna skupina pa je seveda razpravljala tudi o vsebini in po več sestankih izoblikovala nekatera izhodišča ter prečiščeno delovno gradivo Samoupravnega sporazuma o enotnih osnovah in merilih za uresničevanje pravic in obveznosti iz dela delavcev na časovnem delu v tujini.

V tem članku bomo predstavili le najpomembnejše določbe, o katerih je delovna skupina poenotila stališča:

● Izračun osebnih dohodkov za delo v tujini.

Osnova za osebni dohodek delavcev v tujini je njihov dinarski osebni dohodek, ki se določa po enaki metodologiji, kot jo uporabljamo doma.

To pomeni, da s pomočjo analitične ocene del in nalog določimo za vse delo relativnostno razmerje. Ta RR nato pomnožimo z vrednostjo RR 1, ki velja tudi v domovini in naj bi znašala do 60 odstotkov povprečnega neto osebnega dohodka v prvih devetih mesecih preteklega leta. Vse to je popolnoma enak postopek kot za vrednotenje del v domovini.

Sledi korekcija, ko to oceno pomnožimo s faktorjem za državo, v kateri se opravlja projekt, na katerem bo zaposlen delavec. Faktorje naj bi kasneje določili z dogovarjanjem, upoštevajoč posebne razmere v državah, kjer

delamo (klimatske razmere, oddaljenost od Jugoslavije, itd.). Iz tega zmožka se nato računajo urne in mesečne postavke. Vse to se računa v dinarjih, ki jih šele nato pretvorimo v valuto države, v kateri se opravlja delo, oziroma v valuto, ki jo določa pogodba. Pri pretvarjanju naj bi upoštevali takrat veljavni tečaj dinarja.

Delavcu, ki dela v tujini, naj bi izplačali del osebnega dohodka v tuji valuti — to je do 70 odstotkov — ostalo pa v dinarjih. Minulo delo, dneve letnega dopusta, potovanja v domovino in podobno naj bi izplačevali v dinarjih. V IMP že velja, da dobijo delavci v tujini minulo delo izplačano v dinarjih.

Pri obračunavanju osebnih dohodkov za delo v tujini je torej predlagana bistvena sprememba. Osnova naj bi ne bili več dolarji, oziroma tuja valuta, pač pa dinarji, ki se pretvarjajo v tujo valuto po trenutnem tečaju.

● Vprašanje nadur.

To je bilo za IMP pereče vprašanje, saj nam bodo določila sporazuma narekovala drugačno prakso. Delovna skupina, ki je pripravljala gradivo, je sprejela stališče, da je treba dodatke za nadurno delo, nočno delo in posebne pogoje uskladiti za vse gradbene organizacije in da je treba tudi na gradbiščih v tujini urediti obseg nadurnega dela, kot določa Zakon o delovnih razmerjih.

Ti dve usmeritvi pa pomenita precejšnjo razliko glede na dosedanje IMP-jevo prakso.

Kar se dodatkov za nadurno delo in posebne pogoje tiče, je naš sporazum precej drugačen — določa višje dodatke — od sporazumov vseh gradbenih organizacij, je pa podoben Hidromontaznemu. Sklep delovne komisije pomeni torej zahtevo po zniževanju teh dodatkov.

Kar se nadur tiče, jih Zakon o delovnih razmerjih dovoli 30 mesečno in le v izjemnih primerih dopušča 12-urni delavnik. Naši delavci v Iraku pa naredijo dosti več nadur.

Dušan Hočevar je povedal, da je bila razprava ravno o teh delih najbolj burna. Predstavniki IMP so druge člane komisije skušali prepričati o upravičenosti naše prakse, vendar so ostali v manjšini.

»Zaradi specifičnosti del v tujini je IMP zagovarjal stališče, da ne gre drastično zmanjševati obseg nadurnega dela in dodatkov za nadurno in nočno delo in delo ob praznikih, ker predstavljajo pomembno materialno stimulacijo in prispevajo k večji intenzivnosti dela. Na ta način se uresničuje tako interes organizacije, da je delo opravljeno hitro in dobro, kot tudi interes delavca, ki se je odločil za delo v tujini predvsem zaradi zaslužka. Upoštevati je treba tudi posebnost instalaterskega dela in položaj instalaterjev nasproti gradbenikom na vsakem objektu. Ta položaj nas sili k nadurnemu delu, da bi spoštovali pogodbene roke.

Naši argumenti niso bili upoštevani in morali smo popustiti, da smo se v delovni skupini sploh lahko dogovorili,« pravi Dušan Hočevar.

Delovna skupina, ki je pripravljala gradivo, je sprejela tudi sklep, da je treba pripraviti seznam tipičnih del in jih enotno ovrednotiti, pri čemer bodo upoštevali posebnosti gradbeništva, instalaterstva in montaže. Toliko o predlaganih spremembah. Toda zakaj je sploh prišlo do te pobude?

»V razpravi, ki jo je organiziral Komite za delo in socialno politiko, smo upoštevali predvsem trenutni gospodarski položaj v Jugoslaviji in možnosti za pridobivanje novih del v tujini,« pravi Dušan Hočevar.

»Ugodni posli v Iraku nas ne smejo zavajati, saj je vprašanje, če bomo pri drugih poslih v prihodnosti lahko spet dosegli po-

goje, ki nam bodo omogočile tako visoke osebne dohodke. Delo v tujini pa danes nujno potrebujemo, če hočemo zaposliti svoje zmogljivosti. Vemo tudi, da so pogoji v drugih državah precej manj ugodni kot v Iraku.»

V IMP smo analizirali izplačila osebnih dohodkov v Iraku in ugotovili, da naši proizvodni delavci v Iraku zaslužijo več kot polovico osebnega dohodka na račun nadurnega dela in preseganja norm. Ugotovili smo tudi ogromno spremembo v razmerju med osebnimi dohodki na tujem in doma. Leta 1979 je bilo to razmerje 1 proti 2 v korist tujine, zdaj je že 1 proti 4,1 v korist tujine. Pri tem je upoštevana rast osebnih dohodkov doma, toda razrednotenje dinarja glede na dolar je tehnično močno nagnilo v korist dolarskih plač.

Ker to nenormalno povečanje razmerja med osebnimi dohodki doma in v tujini ne izhaja iz dela, moramo tudi v IMP nekaj ukreniti. Rešitev je v tem, da vzpostavimo stalno razmerje med osebnimi dohodki doma in v tujini, saj bomo brez tega prišli do prehudih deformacij.

● In na koncu še nekaj besed o postopku

Delovna skupina pri Republiškem komiteju za delo je svojo nalogo opravila in poslala vsem izvajalcem gradbenih del v tujini osnutek samoupravnega sporazuma o enotnih osnovah in merilih za uresničevanje pravic in obveznosti iz dela delavcev na časovnem delu v tujini.

Delovne organizacije so pozvale, naj do 25. avgusta pošljejo pismene pripombe — predvsem na program postopnega uvajanja določb sporazuma. Delovna skupina, ki je gradivo pripravila, je namreč menila, da vseh sprememb v nagrajevanju ni mogoče uveljaviti, takoj, pa so zato določili roke, do katerih morajo delovne organizacije uskladiti svoje samoupravne akte.

Septembra bodo pripravili čisto stopis, na podlagi katerega se bo začela javna razprava o predlogu sporazuma. Tema je ocenjena za tako pomembno, da bodo o njej razpravljali najvišji državni in politični organi v republiki, vključno s predsedstvom SRS.

Republiški komite za delo in socialno politiko je obljubil, da bo sprožil iniciativo za sklenitev družbenega dogovora, ki naj bi poenotil osnove za osebne dohodke vseh delavcev v tujini — tudi delavcev v gospodarskih predstavništvih v tujini in za vse panoge. Delovna skupina ki je pripravljala sporazum za gradbeništvo, je menila, naj bi najprej sprejeli družbeni dogovor kot splošno osnovo za vse, nato pa šele sporazume za posamezne panoge, kot so izvajalci investicijskih del. Toda obveljalo je mnenje, da bomo gradbinci in monterji orali ledino na tem področju.

● Kako pa razprave v IMP?

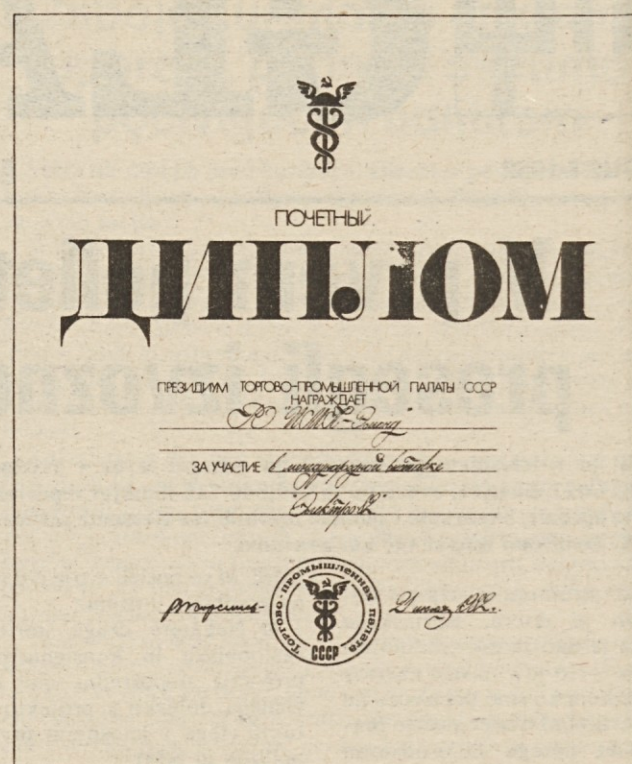
Dušan Hočevar: »Delovna skupina pri republiškem komiteju za delo je oblikovala več delovnih verzij samoupravnega sporazuma. Z zadnjo od njih, ki je bila pripravljena sredi julija, so bili seznanjeni tudi člani poslovnega odbora izvajalcev del v Iraku. V tako kratkem času samoupravnega sporazuma niso mogli oceniti, niti niso mogli sprejeti stališč o organiziranju javne razprave v IMP, oziroma eventualnemu pristopu k popravljanju naših samoupravnih aktov.

Dejstvo je, da osnutek samoupravnega sporazuma še ni dokončno pripravljen, saj še manjkajo določbe o postopkih za njegov sprejem in roki za uveljavitev določb. Določeno je, da se bo delovna skupina pri Republiškem komiteju za delo o tem dogovorila v začetku septembra. Do takrat pa se bomo v IMP najbrž lahko že opredelili do ključnih zadev, da bo možno voditi široko javno razpravo med delavci doma in v tujini.

Že člani poslovnega odbora izvajalcev del v Iraku, ki so se sestali 29. julija, so se strinjali, da gre za izredno zahtevna vprašanja, ki jih je potrebno skrbno preučiti, zavzeti ustrežna stališča, predlagati potrebne rešitve ter s široko akcijo vseh družbenopolitičnih organizacij v IMP pravočasno obvestiti delavce in omogočiti demokratično javno obravnavo sporazuma in morebitnih sprememb naših samoupravnih aktov.

LOJZE JAVORNIK

Pohvala dobro de

Diploma z razstave elektra 82 v Moskvi

Spet smo dobili lepo priznanje: Častno diplomu za izdelke jakega in šibkega toka, ki jih je IMP razstavljal na sejmu Elektra 82 junija v Moskvi. Gre za zelo pomemben specializiran sejem, ki ga sovjetski organizatorji prirejajo na štiri leta. Po obsegu celo prekaša znani hanovrski sejem, po kvaliteti pa tudi, saj je specializiran samo za elektro in strojno branžo. Jugoslovanski paviljon je organiziralo poslovno združenje JUMEL, postavila pa organizacija Jugoslavijapublik. Sodelovala je celotna vrsta jugoslovanskih organizacij od sarajevskega Energoinvesta, beogradskega Minela, zagrebskega Rade Končarja, novosadskega Novokabla, skratka vsi, ki v jugoslovanski elektrostrojgradnji nekaj pomenijo. Med razstavljalci na jugoslovanskem paviljonu je zirja organizatorja tri odlikovala s častnimi diplomami — med njimi tudi IMP.

In kaj smo pokazali? Tozd Ten-energetika je na enem panoi razstavil nizkonapetostna stikala, na dveh pa je predstavil vgrajeno opremo s slikami. Tozd Ten-telekomunikacije pa je imel dve vitrini. V prvi je prikazal skupinske antenske naprave in elemente za kabelsko televizijo, v drugi pa arcs in hišnogovornilne naprave. Imel je še dva panoi s štirimi slikami.

L. J.

Fakturirana realizacija — junij 1982

Realiz.	Plan (v 10 ³ din)				Izvršitev		Indeks izvršitve				
	1982		za 5 mes.	za jun.	v juniju	6 meseč. 82	6 mes. 1981	letni plan	pla. za 6 mes.	plan junij	izv. 82/81
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
TOZD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1. OV	679.612	337.356	59.330	97.503.934	415.321.464	295.583.788	61.11	123.11	164.34	140.51	
2. KM	324.282	160.971	28.309	66.796.256	259.820.024	188.793.703	80.12	164.41	235.95	137.62	
3. MK	358.988	178.201	31.340	38.368.666	204.494.632	160.967.944	56.96	114.76	122.43	127.04	
- SD	5.270	2.616	460	568.830	2.746.093	1.871.944	52.11	104.97	123.66	146.70	
PROMONT	1.368.152	679.144	119.439	203.237.686	882.714.931	650.465.490	64.52	129.97	170.16	135.71	
4. MM	827.315	418.800	89.200	73.683.455	410.509.717	362.939.490	49.63	98.02	82.60	113.11	
5. IB	27.850	12.559	2.250	420.080	10.639.353	7.550.212	38.20	84.72	18.67	140.91	
6. Projektiva	52.000	25.802	4.488	3.833.010	16.182.872	22.489.398	31.13	62.72	85.41	71.96	
7. BLISK	250.000	126.400	26.900	32.972.851	130.642.692	111.517.974	52.26	103.36	122.58	117.15	
8. EKO	359.000	181.900	38.700	34.101.372	170.352.411	131.728.842	47.45	93.65	88.12	129.32	
PMI	1.515.215	765.461	161.538	145.010.768	738.327.045	636.225.916	48.73	96.46	89.77	116.05	
9. EM	545.000	270.560	47.580	70.945.914	488.091.397	385.289.439	89.56	180.40	149.11	126.68	
EM brez bl. iz.	515.000	255.650	44.960	47.496.748	406.617.859	334.000.939	78.95	159.05	105.64	121.74	
10. DVIG	248.000	123.110	21.650	22.396.135	83.160.984	91.427.559	33.53	67.55	103.45	90.96	
11. TEN-E	440.000	220.900	38.850	57.117.521	199.103.901	173.388.683	45.25	90.13	147.02	114.83	
12. TEN-T	297.000	147.430	25.930	29.166.508	131.963.286	102.285.898	44.43	89.51	112.49	129.01	
13. ISO	250.000	124.100	21.820	22.509.380	108.609.534	83.923.254	43.44	87.52	103.16	129.42	
- CK	30.700	15.240	2.680	2.199.102	12.766.365	10.997.270	41.58	83.77	82.06	116.09	
EMOND	1.815.700	901.340	158.510	204.334.560	1.023.695.467	847.312.103	56.38	113.57	128.91	120.82	
KLIMAT	380.000	177.400	33.400	40.024.772	150.494.983	156.456.834	39.60	84.83	119.83	96.19	
TIO	340.000	161.600	30.600	27.552.706	161.209.153	128.802.702	47.41	99.76	90.04	125.16	
PAN	1.070.000	521.796	113.000	95.617.205	495.018.002	406.043.106	46.26	94.92	84.62	121.91	
14. TRATA-A	250.000	122.500	22.500	30.017.073	166.666.863	148.129.815	66.67	136.05	133.41	131.68	
15. TRATA-Č	250.000	114.500	19.800	25.949.936	131.405.964	226.362.453	52.56	114.77	131.06	131.68	
16. ITAK	198.000	87.550	15.300	18.899.617	107.485.476	75.981.694	54.29	122.77	123.53	141.46	
17. SKIP	386.400	206.200	42.120	36.059.880	215.545.928	178.756.210	55.78	104.53	85.61	120.58	
18. IPKO	190.529	77.000	12.550	18.224.016	86.284.090	38.061.861	45.29	112.06	145.21	226.69	
IKO	1.274.929	607.750	112.270	129.150.522	707.388.321	519.162.218	55.48	116.39	115.04	136.26	
19. LSNL	632.300	306.081	57.189	57.399.278	307.020.781	226.739.773	48.56	100.31	100.37	135.41	
20. HVA	261.000	116.032	26.000	23.915.690	114.365.819	67.257.746	43.82	98.56	91.98	170.04	
21. VIPO	76.300	35.100	6.300	8.249.380	39.940.959	25.611.485	52.35	113.79	130.94	155.92	
22. LBN	135.000	65.830	12.500	12.554.972	69.063.047	48.129.815	51.16	104.91	100.44	143.49	
LIVAR	1.104.600	523.043	101.989	102.119.320	530.390.606	367.738.819	48.02	101.40	100.13	144.22	
23. IP	548.000	261.300	44.900	44.733.599	243.229.054	225.699.118	44.38	93.08	99.63	107.77	
24. MP	315.000	150.570	27.090	31.004.503	169.620.870	131.024.277	53.85	112.65	114.45	129.40	
KLIMA	863.000	411.870	71.990	75.738.102	412.849.924	356.723.395	47.84	100.24	105.21	115.73	
25. INZ	158.017	78.502	15.400	20.739.234	78.608.030	45.307.551	49.75	110.14	134.67	173.50	
26. PB	110.000	56.452	9.658	22.584.344	67.518.410	30.029.145	61.38	119.60	233.84	224.81	
27. ZAST	205.000	67.700	10.500	29.327.954	113.013.047	83.170.841	55.13	166.93	279.3	132.88	
28. ALCH	146.300	65.100	18.831	14.439.654	69.533.914	55.881.740	47.53	106.81	76.68	124.43	
29. IC	18.683	9.776	1.630	2.672.724	11.840.665	8.954.413	63.38	121.12	163.97	132.23	
IZIP	638.000	277.530	56.021	89.763.910	340.514.066	223.343.696	53.57	122.69	160.23	152.46	
PD	17.082	4.360	2.000	2.688.094	4.012.795	2.590.027	23.49	92.04	134.40	154.93	
I M P	10.319.824	5.031.294	960.757	1.115.237.645	5.446.615.293	4.294.864.306	52.78	108.25	116.08	126.82	

Pogovarjali smo se z glavnim direktorjem delovne organizacije Livar

Z uspešnim izvozom smo rešili številne probleme

»Ukrepi, ki so se sprejemali na različnih nivojih, nas niso našli ne pripravljeni. Tudi novi devizni zakon, ki omejuje poslovanje nekaterih temeljnih organizacij, nas ni bistveno prizadel, saj z devizami, ki nam ostanejo po pokrivanju splošnih družinskih potreb, še uspešno pokriti naše potrebe po osnovnih deficitarnih surovinah.«

So bile besede glavnega direktorja DO Livar, izrečene pri obravnavi polletnega rezultata. Konec meseca julija so potekale seje DS v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih ter zbori delavcev, na katerih so delegati in delavci svojo pozornost posvetili obravnavi rezultatov, doseženih v prvih 6 mesecih letošnjega leta.

Iz podatkov je razvidno, da je DO Livar v teh težkih gospodarskih časih, ko marsikatera livarna iz najrazličnejših razlogov ustavlja proizvodnjo, dosegla zelo dober poslovni rezultat.

Doseženo je bilo 541.819.634,31 din celotnega prihodka — indeks 151, 189.901.524,46 din dohodka — indeks 134 in 117.168.969,31 din čistega dohodka — indeks 139.

Povprašali smo glavnega direktorja tega 700-članskega kolektiva tov. Valentina Mendiževca, čemu je pripisati tako dober poslovni rezultat?

Razmeroma ugoden poslovni rezultat, ki ga izkazujejo vse temeljne organizacije, je predvsem pripisati dejstvu, da v prvem polletju nismo imeli prekinjen proizvodni proces zaradi pomanjkanja reprodukcijskih materialov in energije. Zlasti zadnje je za nas lahko problematično glede na sodobno tehnologijo — talilni agregati, ki je v pretežni meri vezana na električno energijo.

Drugo pomembno dejstvo je fizično povečanje obsega proizvodnje. Tako je TOZD LSNL ustvarila za neto 700 ton večjo proizvodnjo in kar za 400 ton več izvoza tako na Zahod kot Vzhod. Poudaril bi tudi padec izmeta. Le-ta se je seveda odražal v manjšem odstotku reklamacij. To je bila ena od primarnih nalog, navedenih v stabilizacijskem programu, ki je bil v priskrbetku leta sprejet na samoupravi organih. Izmet se je znižal, čeprav z njim še nismo zadovoljni. Vsi ti elementi so bistveno vplivali na zmanjšanje stroškov, na porast dohodka in na visoko stopnjo dosežene akumulacije. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da je temeljna organizacija HVA uspela zapolniti proizvodnjo z novimi programi. V primerjavi z lanskim letom lahko vidimo, da je ta temeljna organizacija ustvarila preko 60 % kosovnega

plana. Nekaj težav, ki je bilo prisotnih še v prvem trimesečju, smo uspešno odpravili. Prav tem razlogom pa je pripisati izjemno visok indeks celotnega prihodka, saj le-ta znaša 175 in dohodka 170. Temeljna organizacija se je kadrovske okrepila. Dobavljenih je bilo nekaj novih strojev oziroma opreme, čeprav ključna avtomata po krivdi dobavitelja še vedno ne obratujeta.

V TOZD Livarna barvnih kovin prav tako beležimo ugodne kazalce poslovanja, tako je dosežen indeks celotnega prihodka 136 in indeks dohodka 139. Posebej je to pomembno, če podkrepimo s podatkom, da je bilo ustvarjeno 10 % več tonaže ob 4 % manj zaposlenih. TOZD Vzdrževanje in proizvodnja orodij je temeljna organizacija skupnega pomena, zato njeno uspešnost ocenjujemo skozi rezultate ostalih temeljnih organizacij. K uspehu pa so v znatni meri prispevali tudi delavci delovne skupnosti.

Iz podatkov poslovanja je prav tako razvidno, da je DO dosegla v 6 mesecih letošnjega leta večji izvoz. Ali je tudi to vplivalo na sam rezultat?

Res je, od planiranega izvoza smo ga dosegli 50 %. V drugi polovici leta pa ga bomo presegli za ca. 20 %. Uspešno se vključujemo v Irak, saj nam je uspelo preko UNIONINVESTA iz Sarajeva skleniti pogodbe za preko 2 milijona dolarjev, v teku pa so tudi nekateri drugi posli v to državo, preko drugih jugoslovanskih podjetij, pa tudi preko IMP INŽENIRINGA. Izvoz k zahodnonemški firmi SIEMENS poteka po načrtu, čeprav je bilo zaradi kolektivnih dopustov letga v prvih 6 mesecih nekoliko manj. Vendar bomo izpadli del nadoknadili v drugi polovici leta. Izvoz na Vzhod prav tako poteka po programu. Računamo, da bomo ustvarili preko 4 milijarde dolarjev izvoza na Zahod in preko 3 milijarde na Vzhod. Glede na to, da dosegamo ugodne cene v izvozu na konvertno področje, zlasti Irak in klirinško — DDR, z zadovoljstvom ugotavljamo, da smo prav zaradi uspešnosti v izvozu rešili številne probleme, ki jih mnogi niso. Tako imamo polno zasedene proizvodne kapacitete z visoko serijsko proizvodnjo, pri

tem pa devizno pokrivamo vse naše potrebe po uvozu.

Prav zato nas novi zakon o pogojih in načinu razpolaganja ter uporabe ustvarjenih konvertibilnih deviz v plačilih do tujine ter o zadolževanju v tujini v letu 1982 ni bistveno prizadel. Iz izvozno-uvodne bilance naše DO je razvidno, da 5-krat več izvozimo na Zahod, kot uvozimo. To pa hkrati pomeni, da se tudi z 20 % razpoložljivimi devizami še uvozno pokrijemo.

Pri izvozu v Zahodno Nemčijo se pojavljajo problem prevoznosti. Cene so franko-Zahodni Berlin. Prevozniki ulitkov pa zahtevajo plačilo v devizah, seveda iz mase deviz, s katerimi razpolagamo. Glede na to, da prevozniki odklanjajo sodelovanje na osnovi skupnega prihodka, razmišljamo o spremembi klavzule, ne franko-Berlin, temveč franko-tovarna. Seveda to le v primeru, če prevozniki ne bodo pristali na sodelovanje na osnovi skupnega prihodka.

Slišati je bilo, da se temeljna organizacija Hladnovodne armature nahaja v težavah, iz katerih se sama ne bo mogla izkupati. Rezultati pa prikazujejo ravno obratno.

Nekaj težav je v tej temeljni organizaciji prav gotovo bilo. Čeprav je bila investicija v roku zaključena in konec leta 1981 predana svojemu namenu. Vendar temeljna organizacija do danes ne razpolaga še z načrtovanimi in naročenimi obdelovalnimi stroji. V tehničnih službah kot v proizvodnji ni bilo mogoče izvesti kadrovskega poplnotenja kot je bilo predvideno s planom.

Pomanjkanje strateških materialov predvsem nerjavečega jekla in delovne sile, so bili glavni problemi, prisotni konec leta 1981 in v prvih treh mesecih letošnjega leta. V drugem trimesečju se je s prihodom novih strokovnjakov kadrovska struktura in zasedba bistveno izboljšala, tako v proizvodnji kot režiji. Prav tako je bilo uvedenih nekaj novih akumulativnih proizvodnih programov. Z devizno participacijo pa nam je uspelo zagotoviti trajno manjkajočo surovino. Temu je pripisati, da je proizvodnja v začetku drugega trimesečja nemoteno tekla. Ob koncu tretjega trimesečja načrtujemo aktiviranje avtomatov, ki bosta bistveno zmanjšala obdelovalne čase, zato tudi pričakujemo še ugodnejše ekonomske rezultate. Če upoštevamo, da je ta temeljna organizacija v prvi polovici leta plačala skoraj 700 starih milijonov obresti, obračunala preko 500 starih milijonov amortizacije in 500 starih milijonov namenila za poslovni sklad, potem lahko s velikim optimizmom ugotavljamo,

da je vsaka bojazen odveč in da bo sposobna pokriti vse eksterne obveznosti, ki znašajo v letošnjem letu 1,5 stare milijarde.

Pred časom je bilo potrebno posredovati izvršnemu svetu občine Grosuplje program oziroma oceno poslovanja v zoženih materialnih razmerah, ki je vseboval tudi oceno možnosti nadomestila domačih materialov z uvoženimi, oceno možnih zastojev kot tudi gibanja osebnih dohodkov ob eventualno zmanjšani proizvodnji.

Zanima nas, kako je s preskrbljenostjo surovin, kako je z naročili, skratka, ali se je bati, da bo do »prisilnih« dopustov prišlo tudi v naši DO?

Bojazni za ustavljanje proizvodnega procesa zaenkrat ni. Čeprav so z oskrbo osnovnih reprodukcijskih materialov velike težave. Tako trajno čutimo pomanjkanje sivega surovega železa, jeklenih odpadkov, koksa, bentonita itd. V livarstvu barvnih kovin pa so težave z oskrbo aluminija, bakra in kositra. V TOZD Hladnovodne armature pa kot sem že navedel, je problem nabave nerjavečih jekel.

Z ustrezno pogodbo o poslovnem tehničnem sodelovanju med železarnama Vareš in RMK Zenica smo si zagotovili normalno oskrbo sivega surovega železa. Nekaj manjkajočih količin, to je, 1000 ton sivega surovega železa in 1000 ton jeklenih odpadkov, bomo uvozili iz Sovjetske zveze. Pri dobavah koksa pa pričakujemo resne motnje v zadnjem trimesečju. Ker družba ni zagotovila deviz za uvoz premoga iz Amerike, smo se livarji v Sloveniji dogovorili, da združimo devize (90 dolarjev za tono koksa) in 20 % manjkajočih količin uvozimo preko koksarne Lukavac.

V kolikor ne bo prišlo do večje redukcije električne energije, potem v drugi polovici leta 1982 ni pričakovati težav, še manj pa odhodov na brezplačen dopust. Ze uvodom sem poudaril, da je svoj prispevek dala tudi dobro organizirana delovna skupnost. Na tem mestu pa bi še posebno rad pohvalil prodajno in nabavno službo. Uspejo ji je razprodati vse livarske kapacitete do konca leta. Z vidika prodaje kapacitet tudi v ostalih temeljnih organizacijah nimamo večjih problemov, kar pa ne pomeni, da se blago prodaja samo, saj prodajamo tisto blago, katerega trg kljub restriktivni politiki še vedno potrebuje.

Kako vpliva na poslovanje DO sprejeti sklep zveznega izvršnega sveta o zamrznitvi cen?

Predvideno zamrznitev smo pričakovali. V kolikor bo s to zamrznitvijo dosežen osnovni namen, to je mirovanje vseh cen

do konca leta, potem računamo, da nas ta ukrep ni prizadel. Toda že se sliši, da ta ukrep ne bo veljal za povišanje cen električne energije. V kolikor se bo podražila električna energija za posebne odjemalce kamor spadamo tudi mi, za ca. 40 %, potem bi to pomenilo za nas občuten dvig proizvodnih stroškov.

Pred kratkim smo od zvezne skupnosti za cene dobili odobritev zvišanja cen naših proizvodov, vendar pri tem lahko ugotavljamo, da ta podražitev (12 %) ni mogla bistveno vplivati na rezultat prvega polletja in bo ta vpliv čutili šele v drugi polovici leta.

Prve dni meseca julija smo na referendumu sprejeli samoupravni sporazum o osnovah in merilih za ugotavljanje in razporejanje čistega dohodka, delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo. S tem sporazumom smo se delavci opredelili za nov sistem nagrajevanja. Na zadnjih sejah DS je bila do 10. avgusta podaljšana javna razprava o osnutkih samoupravnega sporazuma in pravilnika o razvidu del in nalog. Kaj se pričakuje od novega sistema nagrajevanja?

Na referendumu smo sprejeli navedeni akt. Ugotovili smo, da so bile v starem sporazumu nekatere naloge nerealno ovrednotene, prevrednotene ali celo izpuščene. Zato smo pristopili k izdelavi novega sistema delitve sredstev za osebne dohodke. S sprejetimi stabilizacijskimi ukrepi in doseženimi rezultati pa smo in bomo ustvarili ekonomske pogoje. Pričakujemo, da bo novi sporazum pravičnejši. V njem je dan večji poudarek nagrajevanju proizvodnega dela. Hkrati pa realnemu vrednotenju vsega dela tako v proizvodnem procesu kot v delovni skupnosti, ker smatramo, da je potrebno nagraditi slehernega delavca po njegovem vloženem delu, strokovnosti, naporih in ne nazadnje po doseženih uspehih. Ali nam bo to uspelo, je odvisno od posameznega delavca v kolektivu in vseh kot celota, poleg tega pa bo novi sistem nagrajevanja spodbuda za še boljše in kvalitetnejše delo, zmanjševanje stroškov in s tem ustvarjanje pogojev za hitrejšo rast dohodka.

Razgovor opravil: IZTOK MUNIH

Pohvala dobro dé

Plaketa za sodelovanje s Krko

Pisali smo že v našem Glasniku o priznanjih in plaketah, ki so jih dobili nekateri tozdi in delovne organizacije IMP za delo na nekaterih večjih objektih. V julijski številki Glasnika smo zabeležili nekaj vrstic o priznanjih, ki jih je dobila delovna organizacija PMI Maribor ob Medobčinskih gospodarske zbornice Maribor za dolgoletno uspešno delo na področju energetike v Demokratični republiki Nemčiji in od Krke Novo mesto za uspešno izvajanje del na zahtevnih objektih Krke.

Kot je povedal direktor sektorja investicij v Krki Novo mesto inženir Jože Gabrijelečič, je Krka lani zaključila gradnjo obsežne investicije — program 64 — izgradnja tovarne novih specifičnih farmacevtskih proizvodov, povečanje fermentacije, izgradnja in povečanje novih skladišč ter ustrezno energetsko infrastrukturo.

Dela strojne in elektroinstalacije so izvajali ljubljanski tozdi IMP (Elektromontaža, OV, Klima montaža), medtem ko je farmacevtsko in skladišča projektiral in zmontiral PMI Maribor. V sedanji izgradnji novega hotela Šmarješke Toplice, plinske postaje v novi tovarni steklenih vlaken v Novem mestu in v rekonstrukciji tabletnega oddelka izvaja dela delovna odgagnizacija PMI Maribor, ki je že stara znanka Krke, saj je z izvajanjem del sodelovala pri rekonstrukciji obeh hotelov v Dolenjskih toplicah, v biosintezi v Ločni pri Novem mestu in pa pri celotni izgradnji farmacevtskega obrata Ljutomer (strojne, elektro instalacije in projektiranje).

V Ljutomeru izdeluje Krka farmacevtske izdelke, vitaminske preparate in napitke. V tovarni steklenih vlaken v Novem mestu bodo proizvajali izolacijske materiale na bazi steklenih vlaken (plošče, blazine, žlebake.)

Krka ima 2 tozda gostinsko turistične dejavnosti, to je Otočec in Zdravilišče, v sklopu katerega so Šmarješke Toplice in Dolenjske Toplice. V toplicah nudijo poleg rednega turizma tudi zdravstvene usluge. Strojne instalacije v hotelih v toplicah so delali monterji iz DO PMI Maribor.

MARIJA PRIMC

Nadaljevanje s 1. strani

izvoz krepko presegli. To ni naključje, pač pa rezultat velikih naporov te delovne organizacije v sodelovanju s tozdom Inženiring.

Tudi tozda ISO in Zastopstva sta svoj polletni izvozni načrt presegla. Ten — Telekomunikacije je zelo blizu načrtovani številki, lahko rečemo, da normalno izvažajo. V Tenu — Energetiki pa pravijo, da slika ni tako črna, kot jo kaže tistega 1,3 odstotka dosežene letne realizacije. Za drugo polletje imajo namreč sklenjenih že precej poslov, zato trdijo, da imajo še vedno možnosti za izpolnitev izvoznega plana.

Med delovnimi organizacijami in tozdi, ki capljajo daleč za svojimi izvoznimi načrti je spet IKO (Skip ima ob polletju še čisto ničlo), najboljša je Trata — Avtomatika s slabim četrtino letnega plana, kar tudi ni ravno bleščeče. Tudi Industrijska proizvodnja Celje s komaj desetino letnega plana nima realne možnosti za izpolnitev plana. Alchom je sicer naredil prvi korak, a je tudi še daleč od plana.

Tabela kaže, da sta blagovni izvoz ustvarila tudi tozda Projektni biro in Inženiring, ki ga sploh nista načrtovala. Gre za izvoz projektov in drobnega pisarniškega materiala za potrebe naših delovnih enot v tujini.

Skratka, podrobnejši pregled izvozne tabele nam pokaže ogromne razlike med tozdi. Nekateri svoje plane presegajo za

astronomske odstotke, nekateri proizvodni tozdi pa komaj kaj izvažajo.

Ob tem moramo povedati, da se spopadajo z ogromnimi težavami, saj so skoraj povsem prepuščeni sami sebi. Prodajne službe pa, kot vemo, niso dovolj močne in še med tistimi komercialisti, ki jih imamo, je bolj malo takih z zunanjetrgovinskimi izkušnjami. Če ne poznamo potreb tujih tržišč, če ne analiziramo svojih partnerjev in povezav z njimi, seveda ne moremo doseči večjih rezultatov. Tega pa ne delamo, ker preprosto še nimamo ljudi, ki bi se lotili te pomembne naloge.

Da bi rešili ta problem, smo pristopili k organizacijskim spremembam v sozdu in izoblikovali predlog o ustanovitvi organizacije za blagovni promet, ki bo usposobljena za opravljanje vseh zgoraj naštetih nalog. Vsak pregled našega izvoza nam kaže, da je to zares nujna naloga.

Če zdaj na hitro pregledamo še uvoz, lahko ugotovimo, da smo repromaterial uvažali v glavnem po planu (v šestih mesecih realizirali 51 odstotkov letnega plana), medtem ko smo dobili simboličnega 1,4 odstotka planirane opreme. Menda je precej opreme še na poti, toda očitno so bile naše želje večje od možnosti, ki jih ima naša država za uvoz opreme.

LOJZE JAVORNIK

Izvoz v prvih šestih mesecih 1982

Izvoz	Izvoz storitev				Blagovni izvoz				Izvoz skupaj				Izvoza v	
	let.pl. neto	izvršitev junij	6 mes. izv.	izv.	letni plan	izvršitev junij	6 mes. izv.	izv.	letni plan	izvršitev junij	6 mes. izv.	izv.	plan	6 mes.
TOZD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1. OV	46.800	9.969.118	13.132.896	28.1	15.500	8.631.514	51.684.542	333.4	62.300	18.600.632	64.817.438	104.0	9.2	15.6
2. KM	26.210	6.987.352	8.381.087	32.0	53.000	9.305.999	83.148.036	156.9	79.210	16.293.351	91.529.123	115.6	24.4	25.2
3. MK	28.080	3.012.525	4.381.982	15.6	14.500	4.450.480	15.023.028	103.6	32.580	7.463.005	19.405.010	45.6	11.9	9.5
4. MM	28.000	2.386.120	3.281.707	11.7	54.000	7.913.083	54.955.176	101.8	82.000	10.299.203	58.236.883	71.0	10.2	14.2
5. Projek.	10.900	117.582	207.501	1.9	-	-	-	-	10.900	117.582	207.501	1.9	21.0	1.3
6. BLISK	6.400	-	-	0	9.490	-	-	-	15.890	-	-	0	5.8	-
7. EKO	8.850	669.577	1.212.234	13.7	13.850	-	160.843	1.2	22.700	669.577	1.373.077	6.0	6.3	0.8
8. EM	76.750	11.769.306	16.700.638	21.8	30.000	11.679.861	64.772.946	215.9	106.750	23.449.167	81.473.584	76.3	19.6	16.7
9. DVG	4.118	595.406	700.610	17.0	28.000	4.406.817	8.303.243	29.7	32.118	5.002.223	9.003.853	28.0	13.0	10.8
10. TEN-E	-	-	-	-	25.000	-	314.486	1.3	25.000	-	314.486	1.3	5.4	0.2
11. TEN-T	-	-	-	-	65.000	3.740.485	31.002.967	47.7	65.000	3.740.485	31.002.967	47.7	21.3	23.5
12. ISO	2.246	580.416	1.044.886	46.5	12.000	40.358	7.471.038	62.3	14.246	620.774	8.515.924	59.8	5.7	7.8
13. KLIMAT	-	-	-	-	49.000	10.490.547	12.680.350	25.9	49.000	10.490.547	12.680.350	25.9	12.9	8.4
TIO	-	-	-	-	18.000	-	13.760.675	76.4	18.000	-	13.760.675	76.4	5.3	8.5
PAN	-	-	-	-	34.918	1.189.651	15.007.075	43.0	1.189.651	1.189.651	1.189.651	43.0	3.3	3.0
13. TRATA-A	-	-	-	-	7.000	25.579	1.677.744	24.0	7.000	25.579	1.677.744	24.0	2.8	1.0
14. TRATA-Č	-	-	-	-	7.000	-	370.176	5.3	7.000	-	370.176	5.3	3.1	0.3
15. ITAK	-	-	-	-	6.500	-	628.605	9.7	6.500	-	628.605	9.7	3.3	0.6
16. SKIP	-	-	-	-	10.000	-	-	0	10.000	-	-	0	2.6	0
17. IPKO	-	-	-	-	6.000	-	136.605	2.3	6.000	-	136.605	2.3	4.0	0.2
18. LSNL	-	-	-	-	222.304	20.852.428	113.459.712	51.0	222.304	20.852.428	113.459.712	51.0	35.2	37.0
19. HVA	-	-	-	-	32.967	3.430.157	9.336.724	28.3	32.967	3.430.157	9.336.724	28.3	12.6	8.2
20. VIPO	-	-	-	-	27.198	3.050.033	14.654.373	53.9	27.198	3.050.033	14.654.373	53.9	20.1	21.2
21. LBK	-	-	-	-	11.000	64.446	1.069.905	9.7	11.000	64.446	1.069.905	9.7	2.0	0.4
22. IP	-	-	-	-	-	535.920	2.419.749	-	10.000	1.289.201	3.413.112	34.1	3.2	2.0
23. MP	10.000	753.281	993.363	9.9	-	9.465.825	21.799.896	-	87.992	20.097.020	54.232.766	61.6	55.7	69.0
24. INŽ	87.992	10.638.195	32.432.870	36.9	-	6.698.948	13.299.750	-	54.000	11.895.287	20.108.241	35.6	49.1	29.8
25. PB	54.000	5.196.339	6.808.491	12.6	-	10.000	5.791.247	57.9	10.000	2.332.183	5.791.247	57.9	4.9	5.1
26. ZAST	-	-	-	-	4.500	620.422	620.422	13.8	4.500	620.422	620.422	13.8	3.1	0.9
27. ALCH	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
28. IC	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
IMP	390.346	52.668.217	89.278.265	22.9	766.727	108.924.736	543.549.346	70.9	1.157.073	161.592.593	632.827.611	54.7	111.2	111.6

Pri opremi nam še marsikaj manjka

Delavci Tena so 25. novembra lani na referendumu izglasovali 2 tozda — Energetiko in Telekomunikacije.

V tozdu TEN Energetika so skupaj z učenci v gospodarstvu 303 zaposleni. Tozda proizvaja nizkonapetostne in rednjenapetostne naprave do 35 kilovoltov ter nizko in srednjenapetostne aparate za potrebe industrije, distribucije in monterjev. Naprave so serijske proizvodnje in sicer SM celice 10 in 20 kilovoltov, tipsko napetostna polja, modularne omarice, izvlačljivi sistemi 20, 10 in 0,4 kilovoltov in vsi prej omenjeni aparati. Individualno pa delajo vsako napravo, ki si jo kupec želi do 35 kilovoltov. V zadnjem času pa precej delajo opremo, ki je namenjena objektom, za katere je IMP sklenil posle v Iraku. Na ta način bo tozda v svoji letni realizaciji dosegel pek 10 odstotkov izvoza.

Približno 80 odstotkov proizvodov prodaja prosto na tržišču. Pri prodaji se poslužuje obeh velikih trgovskih hiš Elektrotehne in Elektronabave. Približno 8 odstotkov proizvodnje prodaja prek tozda Elektromontaže, 12 odstotkov pa prek tozda Inženiring. Prodajna služba je organizirana na ravni DO Emond.

Tozda TEN — energetika bo več izvažal

Lani je bil TEN en tozda, ki je izvažal predvsem šibkotočne izdelke. Letos pa je gospodarska situacija prisilila tozda TEN Energetika, da je svoje izdelke nudil tozdu Inženiring ter bo tako plasiral v izvoz prek 10 odstotkov letošnje proizvodnje. V prihodnjem letu pa bo njegova naloga poiskati delo na konvertibilnem trgu poleg del, ki jih je že pridobil tozda Inženiring.

Po razcepitvi tozda TEN na 2 tozda je TOZD TEN Energetika obdržal celotno kovinsko delavnico, ki je kar solidno opremljena. Želja tozda pa je, da za to delavnico pridobi visoko učinkoviti koordinatni stroj za prebijanje raznih odprtín, da bi s tem zmanjšal ozka grla in pridobil na učinkovitosti. Stroj bi kupil od domače firme Unis Grosuplje za približno 4 milijone dinarjev. Kar zadeva elektrodelavnico, je le-ta srednje dobro opremljena. Žal so vsi stroji, ki bi doprinesli k napredku tehnologije v tej delavnici, iz uvoza in s tem v tem trenutku nedosegljivi. Tako si tozda pomaga, kar zadeva te delavnice, z različnimi improvizacijami pripomočkov, ki se dobijo na domačem tržišču.

Prostori so še vedno pretesni

Kljub novi investiciji, zaključeni v lanskem letu, pa tozda TEN Energetika še vedno tare pomanjkanje prostora v elektrodelavnici, zato bo ob priliki, ko bo finančno sposoben, razširil prostore elektrodelavnice.

Pri proizvodnem delu se tozda še poslužuje kooperantov, vendar bo že konec letošnjega leta, ko bo usposobil strojno obdelovalnico, odklonil vse kooperante.

Želja tozda je, da bi v prihodnje s pomočjo razvojne službe v delovni skupnosti DO Emond povečal asortiment tipiziranih naprav in pridobil novo familio stikalne tehnike.

Z materialom je tozda TEN Energetika letos še kar dobro oskrbljen. Mučijo ga pa težave okoli deviznega sovlaganja za osnovne repromaterialne (ploče-

vina, baker in barve). Ker lani ni imel izvoza, je moral devize odkupiti od tozdov IMP, ki so devize imeli ter je s tem zmanjšal svoj finančni uspeh. V prihodnjem letu bo imel po predvidevanjih dovolj lastnih sredstev za pridobivanje osnovnih repromaterialov. Če se splošna gospodarska situacija prihodnje leto ne bi bistveno spremenila, pričakujejo v tozdu boljše poslovne rezultate.

Za letos načrtuje tozda 445.000.000 dinarjev fakturirane realizacije, od tega za 50 milijonov dinarjev izvoza.

Slabo in prepozno pripravljena gradiva

Delavski svet tozda TEN Energetika ima 13 delegatov. Njegov predsednik je Matjaž Lojavec. Predsednik sklicuje seje prek vodje kadrovske službe s pismenimi vabili 8 dni pred sejo. Glede gradiva za seje je precej slabo urejeno, saj dobijo delegati gradivo atik pred sejo ali pa na seji in še to samo za najvažnejše točke dnevnega reda ali pa ga včasih sploh ne dobijo. Vzrok za to je v tem, da vodja kadrovske službe Tomaž Štrkl ne uspe pripraviti gradiva dovolj zgodaj ali pa ga sploh ne pripravi. Na četrti seji delavskega sveta tozda konec maja letos je bil sprejet sklep, da mora gradivo za seje delavskega sveta pripraviti vodja kadrovske službe Tomaž Štrkl štiri dni pred sejo. Udeležba na sejah delavskega sveta je več kot 90-odstotna. Doslej je imel delavski svet 5 rednih sej in 4 izredne seje. Na sejah so delegati obravnavali največ tekočo problematiko s področja reorganizacije tozda, poslovanja, urničevanja plana.

Od problemov, s katerimi se srečuje delavski svet pri svojem delu, je poleg nerednega prejetja gradiva tudi neuresničevanje nekaterih sklepov, za kar so vzroki različni, včasih tudi subjektivnega značaja. Včasih je čutili, da so nekateri delegati preveč pasivni glede nekaterih vprašanj.

Na 5. seji v juliju je delavski svet obravnaval tudi osnutek sprememb samoupravnega sporazuma o nagrajevanju po delu. To gradivo je dal delavski svet v javno razpravo do 15. avgusta; do 10. avgusta pa je bilo treba poslati pismene pripombe na gradivo v kadrovsko splošno službo tozda.

Pomisleki ob novem sistemu za nagrajevanje po delu

Predsednik delavskega sveta tozda Matjaž Lojavec je dejal:

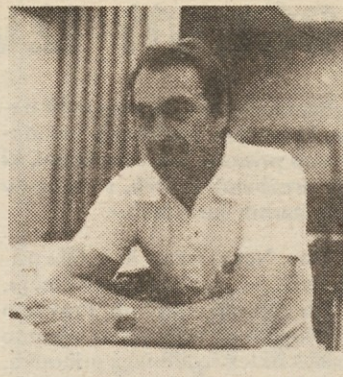
Janez Ovsenik.

»V krogu delavcev iz proizvodnje je čutili, da se ne znajdejo, kakšne pripombe ali popravke naj bi dali k osnutku pravilnika, ker menijo, da osnutek ne zajema vseh bistvenih stvari, ker se čutijo prikrajšane in je potemtakem nagrajevanje po delu še daleč od pravega nagrajevanja po rezultatih dela.«

O tem, kaj dela sindikat v tozdu, je povedal predsednik izvršnega odbora Leopold Tomšič naslednje: »Sindikat dela po smernicah občinskega sindikalnega sveta občine Bežigrad. Program dela namerava izdelati izvršni odbor sindikata septembra. Doslej je sindikat sodeloval v pripravah na športne prireditve in na samih prireditvah. Sindikat ima fond za pomoč socialno ogroženim delavcem, iz katerega je doslej na pobudo socialne delavke iz DO Emond rešil en socialni problem s tem, da je socialno ogroženemu vajencu finančno pomagal pri nakupu najnujnejše garderobe. Prizadeva se za to, da bi v tozdu čimprej začelo nagrajevanje delavcev po rezultatih dela. Za nagrajevanje po delu je sedaj v razpravi osnutek pravilnika, na katerega bodo dali delavci eventuelne pripombe, ki jih bo sindikat zbral in jih posredoval komisiji, ki je določena za usklajevanje pripomb v tozdu. Na zborih delavcev se bodo delavci izjasnili ali naj gre pravilnik na referendum.

Na sindikalni kongres se bomo začeli pripravljati po dopustih z obravnavo gradiva, ki smo ga že prejeli. Gradivo bo obravnaval izvršni odbor sindikata po sindikalnih skupinah. Ožji odbor, ki ga bo imenoval izvršni odbor sindikata, pa bo zbral in usklajal pripombe na gradivo, ki jih bo dokončno obdelal še izvršni odbor ter potem posredoval občinskemu sindikalnemu svetu občine Bežigrad.

Osnovna organizacija ZK v TOZD TEN Energetika šteje 21 članov in njen sekretar je Andrej Novoselec. Osnovna organizacija dela po statutu in po začrtanem programu dela, ki je bil sprejet v lanskem decembru. V začetku letošnjega leta se je OZK predvsem ukvarjala s pripravami na sprejemanje samoupravnih aktov ob konstituiranju tozdov TEN, sodelovala je v pripravah na volitve v samoupravne organe, za delegiranje delegatov v SIS in v skupščino

Anton Bezjak.

občine Bežigrad ter sodelovala pri reševanju tekoče problematike v tozdu, pri periodičnih obračunih in zaključnem računu za leto 1981, ki je bil še v nekdanjem tozdu TEN. Vključila se je v priprave na kongrese ZKS in ZKJ. V pripravah na kongrese je OZK opravila svoje poslanstvo, sedaj po kongresih poizkuša delovati po načelih stališč, sprejetih na obeh kongresih.

Po 12. jugoslovanskem kongresu OZK v tozdu še ni imela redne seje, bo pa na prihodnji redni seji obravnavala sprejeta stališča s tega kongresa. Člani ZK se sestajajo na sejah enkrat mesečno ali po potrebah.

Delavci so zahtevali skupne službe v tozdih

Povprašala sem sekretarja ZK Andreja Novoselca, čemu so šli glede skupnih služb v veliko dekoncentracijo kljub temu, da je v samoupravnih aktih sozda IMP in v zapisniku problemske konference ZK v IMP zapisano, da bomo združevali skupne službe na ravni DO. Njegov odgovor je bil naslednji: »V dekoncentracijo skupnih služb smo šli v novem tozdu TEN Energetika zato, ker so bile take zahteve delavcev z obrazložitvijo, da tudi drugi tozdi v okviru DO Emond nimajo vseh služb na ravni delovne organizacije tako, kot je bilo predvideno v samoupravnem sporazumu o združevanju v DO Emond. V tozdu TEN Telekomunikacije pa so se prilagodili odločitvi tozda Energetika s pripombo, da je odločitev tozda TEN Energetika nepravilna.« Naloga osnovne organizacije ZK je tudi ta, da bedi nad doseganjem plana in s tem tudi nad zagotovitvijo osebnih dohodkov delavcev.

Ten — Telekomunikacije: Več kot petino proizvodnje izvažajo

V tozdu TEN Telekomunikacije je zaposlenih skupaj z učenci v gospodarstvu 210 delavcev. Proizvodni program zajema proizvodnjo telekomunikacijskih naprav za prenos televizijskega signala, signalne naprave za hotele in bolnišnice ter mikroračunalniške naprave za vodenje procesov in doziranja ter elek-

Dušan Mestinsk.

tronske regulatorje, pri katerih sodelujejo s tozdom Trata.

Telekomunikacijske naprave za prenos TV signala so skupinsko-antenske naprave, televizijski pretvorniki z opremo in televizijski oddajniki za firmo Siemens. Večino proizvodnje izvažajo elektronskih regulatorjev nad 20 odstotkov izdelkov prodaja tozda izven sozda IMP. Celotni prodajni realizaciji greja izvoz, od tega 15 odstotkov na konvertibilno področje. Tozda izvažajo svoje izdelke v Zvezno republiko Nemčijo, v Italijo in v Nemško demokratično republiko.

Pri prodaji TV pretvornikov je vezan na RTV hiše v Jugoslaviji ostalo proizvodnjo pa prodaja prek trgovskih hiš Beogradelektro, Tehnometal Skopje, Feroelekto Sarajevo, Elektro Osijek in predstavništva IMP.

Nujna je gradnja nove galvanike

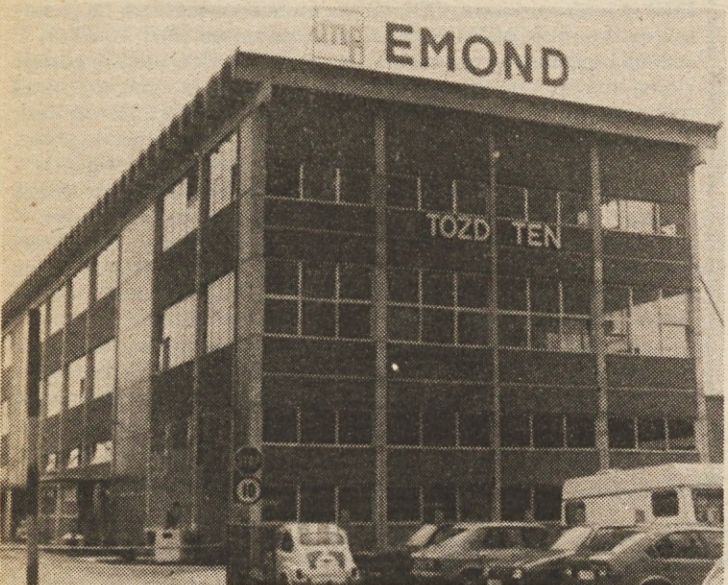
Tehnološka oprema v proizvodnji je na dokaj nizki ravni. Ker gre v proizvodnji za maloserijsko proizvodnjo, je zato bolj pomembna usposobljenost kadra, sicer pa bo, kot je dejal direktor tozda Janez Ovsenik, potrebno začeti z gradnjo nove galvanike, ki je predvidena v srednjeročnem planu investicij sozda IMP.

Instrumentarij za delo usmerjevalnici je v glavnem iz uvoza. Ostalo pa je domača oprema. V prihodnje bodo v tozdu nabavili stroje za orodjarno iz domače proizvodnje. Instrumente za usmerjevalnico bodo nabavili letos za 2 milijona dinarjev iz uvoza.

Delo v proizvodnji tozda je precej vezano na kooperante predvsem pri plastiki, livarstvu in strojni obdelavi. Kar zadeva kooperacijo, je tozda precej povezan z murskosoboškim tozdom Blisk, sicer pa z zasebniki.

Teško je priti do repromateriala

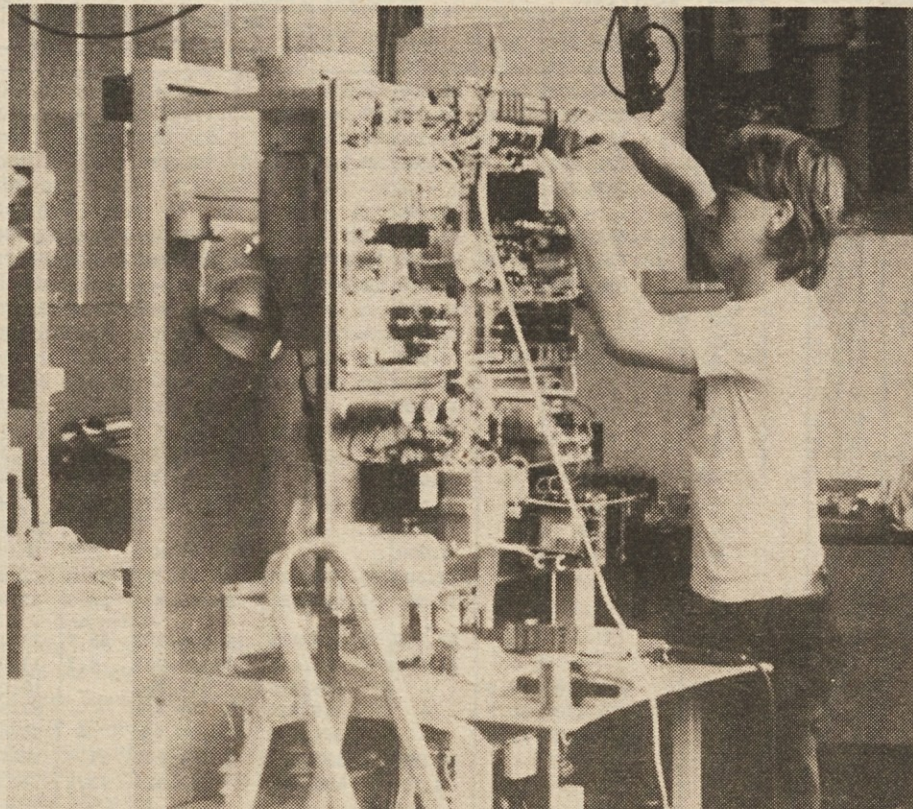
Oskrba z repromateriali je slaba. Praktično ni več materiala, za katerega dobavitelj ne bi pogostje dobave z devizno participacijo. Pri proizvodnji teleko-

Tenova tovarna na Vojkovi.

Montaža 10-kilovattnega resonatorja za televizijski oddajnik Siemens.

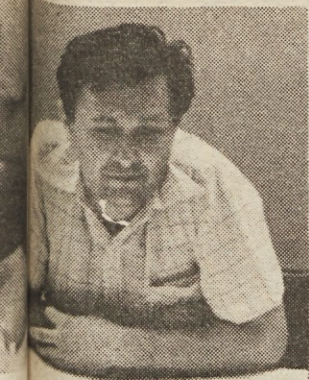

Montaža izhodne stopnje 10-kilovattnega televizijskega oddajnika Siemens.

Montaža nizkonapetostnih stikal v tozdu Ten-Energetika.

PREDSTAVLJAMO VAM TOZDA TEN — ENERGETIKA IN TEN — TELEKO

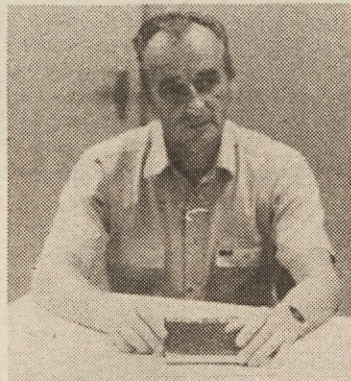
Krešič.

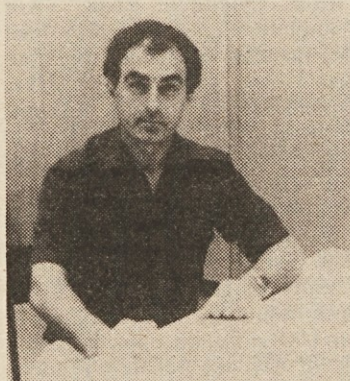
Rihard Pompe.

Matjaž Lojvec.

Leopold Tomšič.

Andrej Novoselec.

analniški sistemi
vodenje procesov imajo
razvojne perspektive

to težnjo daje tozda v razvoj računalniških sistemov za vodenje procesov in doziranja, v kateri vidi svojo prihodnost. Na področju se že uveljavlja v tekstilni industriji. Obstaja tudi možnost sodelovanja z inozemskimi partnerji (švicarskimi, z nemškimi).

Tozda TEN Telekomunikacije dobro sodeluje z IMP in v Szentjakobu v Avstriji. S sodelovanjem mu je uspelo dobiti dobavne roke Siemensu na 6 mesecev.

dnostna pomoč Dvigalu

delavskem svetu tozda, ki predseduje Anton Bezjak, je delegatov. Doslej je imel 4 in 3 izredne seje. Predsedstvo seje s pismenimi vabilom 2 do 3 dni pred sejo. Če je potrebno za sejo manj obsežno, ga vabi vsi delegati, če pa je gradivo obsežno, pa dobijo po eno gradivo dva delegata. Udeležba delegatov na sejah je približno 95-odstotna. Odsotnost delegatov je vedno opravilo. Doslej je delavski svet rešal probleme okoli realizacije in vplival na njegovo urejanje tako, da je vplival na izplačanje rokov pri pridobivanju kreditov. Pomembne so tudi aktivnosti delavskega sveta v zvezi s solidarnostnim prispevkom za tozda Dvigalo. Tozda TEN Telekomunikacije je Dvigalu obrazil kratkoročni kredit ter mu pomagal Dvigalu pri reševanju njegovih sedanjih težavah. Delavski svet je dal predlog za

pripravo osnutka pravilnika o nagrajevanju po delu ter zadolžil sindikat, da naj bi po skupinah obravnaval osnutek, ki ga je pripravila delovna skupina v delovni skupnosti DO Emond. Delavski svet naj bi razpravljal o predlogih, popravkih in pripombah na osnutek pravilnika, ki naj bi jih sprejemala komisija, ki naj bi jo oblikoval sindikat tozda.

Komisija v okviru delavskega sveta dobro opravljajo svoje naloge, tako da njihove predloge, ki jih obravnava delavski svet, le-ta v glavnem potrdi, ker so dobro pripravljene.

Problem pri delu delavskega sveta je obravnavanje pritožb nekaterih delavcev, ki se pritožijo na sklepe komisij (disciplinske komisije). Teh problemov je malo.

Delavski svet dobro sodeluje z vodstvom tozda, prav tako pa tudi z družbenopolitičnimi organizacijami: Zvezo komunistov in sindikatom. Delegati prihajajo na seje dobro pripravljene in se vključujejo v razprave.

Predsednik OO sindikata v tozdu TEN Telekomunikacije je Dušan Mestinsk. IO sindikata ima svoj pravilnik in plan enoletnega dela, ki ga sprejme na letnem občnem zboru. Poleg tega dajejo izvršnemu odboru sindikata smernice za delovne akcije.

Občinski sindikalni svet občine Bežigrad, samoupravni organi in družbenopolitične organizacije v tozdu, DO do sozda.

V zadnjem četrtletju lanskega leta se je sindikat najbolj posvečal delu pri formiranju novih samoupravnih organov in konstituiranju tozda, ki še nima dokončne oblike. Prav tako daje sindikat tozda pobude pri oblikovanju novega pravilnika o nagrajevanju po delu, rešuje socialne probleme, sodeluje pri

disciplinskih postopkih ter seznanjanja delavcev po sindikalnih skupinah ali na zboru delavcev o problemih.

V prihodnje se bo izvršni odbor sindikata pripravil na deseti kongres Zveze sindikatov Slovenije, ki bo oktobra s tem, da bo ugotovil, če so bili realizirani sklepi 9. kongresa Zveze sindikatov Slovenije, dal eventualne pripombe na osnutek gradiva za 10. kongres ZSS in reševal tekoče probleme, ki so v njegovi pristojnosti.

OO ZK bo skrbno
spremljala uresničevanje
nagrajevanja po delu

V tozdu TEN Telekomunikacije je 14 članov ZK. Sekretar OO ZK je Ivan Krešič. Osnovna organizacija ZK se je pripravila na oba letošnja kongresa ZK, slovenskega in jugoslovanskega z obravnavo kongresnih gradiv. Po zadnjem — jugoslovanskem kongresu se člani OOZK še niso sestali, ker je prišlo v osnovni organizaciji do spremembe, ko je prejšnjega sekretarja, ki je odšel na novo delovno dolžnost v DO Emond, zamenjal novi predsednik.

Osnovna organizacija ZK je skupaj s sindikatom predlagala, naj bi se ustanovila 5-članska komisija, ki bo sprejemala in usklajevala spremembe in dopolnitve sporazuma o nagrajevanju po delu v tozdu. Pripravlja pa se tudi na obravnavo polletne bilance tozda.

O tem, kako naj bi OOZK delala v prihodnje, kaj bi bilo potrebno od dosedanje prakse spremeniti, da bi bilo delo OOZK čimbolj uspešno, sedaj razmišlja novi sekretar OOZK. **MARIJA PRIMC**

Kako razumemo
samoupravljanjeNekateri
niso niti
»za«
niti »proti«

»Ste ZA?« — »Je kdo proti?«
Odgovore na taka vprašanja moramo na zborih delovnih ljudi po več desetkrat letno dati, ali ne vedno s čisto jasnimi pojmi, o čem glasujemo. Da so zbori nekako sklepni, se morajo organizirati med delovnim časom, zato je prav, da so predlogi, razprave in ostalo dobro pripravljene.

Zbori delovnih ljudi pa ne aktivirajo vseh primerno in nekateri se na njih samo dolgočasijo. Morda ne razumejo, čisto pa jim je vseeno, o čem se govori in sklepa, ker pač mislijo, da imajo pravico do dela, sodelovati v samoupravljanju pa da jim ni dolžnost...

Ko se na zborih glasuje, so roke nekaterih kar trde, ne dvignejo jih ne za, ne proti. Ostane torej nemi in se s tem zavestno ali podzvestno odrekajo pravici, ki jo imajo v kolektivu, ki se odloča recimo o dohodku, proizvodnji, načrtih in desetih drugih zadevah, ki se tičejo uspešnega dela in poslovnih uspehov. Kar mnogim delavcem po svetu manjka pri odločanju, to pravico pri nas nekateri podcenjujejo.

Zato bi, po logiki morda, morali na zborih vprašati »Kdo se je vzdržal?«, ker bi takih bilo kar precej. Morali bi jih, čeprav za rokav, dvigniti, naj razložijo svoj sklep, da se ne udeležijo glasovanja.

Se nekaj je važno. Ker često glasujemo o zelo odločilnih vprašanjih, se mora zares vsak odločiti. Tisti izgovor: »Jaz nisem glasoval za to« ni pošten, ker se vsak problem enako tiče njega kot ostalih in je zato treba stopiti v akcijo z vsemi močmi, pa če to pomeni napore za odpravo težav, za napredek, ali v današnjem času za varčevanje in še kaj. Zato je prav, da smo pozorni na tiste, ki ne dvignejo roke za noben sklep. Ker, če smo konkretni, kdor tako ravna, nima čistih pojmov, ali pa je v kolektivu bolj na silo kot s potrebo.

Mi pa vemo, da smo poklicani delati in odločati.

FRAN VODNIK

Znanje arabščine je včasih nujno

Stare modrosti lahko pomagajo

V eni od zadnjih števk »Glasnika IMP« je bil objavljen pogovor s profesorjem Jagodičem z Ljubljanske univerze o študiju arabščine. Kot pišete, se delavci tozda ELEKTROMONTAŽA učijo arabščine, podjetja pa je angažiralo lektorja z Ljubljanske univerze, profesorja Jagodiča za pouk tistim, ki bodo šli na gradbišča v arabski svet.

Prof. Jagodič je povedal, kakšne so specifičnosti arabščine kot tujega jezika in na kakšen način naj bi se ga najlažje učili. V vsakem primeru čestitam tovarišu, ki je pogovor objavil v »Glasniku« in vso pohvalo zasluži tudi podjetje, ki je preskrbelo denar in profesorja Jagodiča za pouk arabščine za tovariše, ki odhajajo na delo v arabske države — trenutno največ v Irak in manj v Alžir.

Mislím, da je profesor Jagodič popolnoma pravilno povedal, kakšne so težave in možnosti za tistega, ki se hoče učiti arabščine.

Res je za IMP-jeva dela na tujem arabščina po pomenu takoj za angleščino, kot svetovno priznanim jezikom. Za IMP bi bilo bolje, če bi več ljudi govorilo ali se vsaj moglo sporazumeti z Arabci, ki so v Iraku naši investitorji, nadzorniki dela in seveda predvsem naši prijatelji. In naša dolžnost je imeti ne samo konkretne odnose, ampak se tudi nekoliko bolj približati našim

Dinar, kako si zapostavljen!

Jermeni za devize

Vsak pogon potrebuje še pogonsko sredstvo, to v tovarnah dobro vemo. Toda tisti, ki bi o tem morali tudi kaj vedeti, nameroma zatiskajo oči pred domačim kupcem, ker jim dišijo samo devize, pa čeprav pridobljene za navaden klinasti jermen. Bomo primorani s »špagom« poganjati črpalke na strojih in drugo kolesje? Kako si to predstavljajo v Savi Kranj?

Kar neverjetno je, da v pičlih dveh letih na trgu zmanjka toliko izdelkov, ki so jih prej, recimo jermene, konkurenčno prodajala štiri (!) podjetja, tudi tuje, našel pa si jih tudi večje število, zdaj pa, kot bi vsa kapitulirala. To pa še zdaleč ni res.

Upanje smo naslonili na najbližjega proizvajalca, Savo Kranj. Izbira je sedaj manjša in iščeš razumevanje. Ali? Neverjetno je, kako naši »nabavljaji« po odlomkih kaj povedo o težavah, a obenem jim manjka trgovske žilice, da bi dosegli nekaj, nad čemer smo vsi že obupali.

Stroj, ki je nekaj imel za pogon črpalke tri jermene, zdaj že mesece dela samo z enim in do kdaj bo zdržal, je vprašanje. Tedensko se sprašujemo, kdaj bo kaj, in več mož je v akciji, rezultata pa ni. O pač, tolažba, da se za devize lahko dobi. In to v dinarski domovini, od sosedu pod istim nebom.

Da se nekako tolažimo, Ko nam ne preskrbijo potrebnega materiala, nam povedo, da so pred leti dobivali jermene »pod roko«, ker so se pač z nekom bolje poznali, zdaj pa so v Savi poostrili kontrolo, da bi domači kupec ne prišel do potrebnega sredstva, ker deviza odrine dinar, sorodnika, tovarno, potrošnika in koga še vse.

Torej, tega kar je bilo na pretek, zdaj manjka, naši pa delajo za tujino, kakor da so tam ukini podobno proizvodnjo, pa je sreča za njih, da manjkajoče dobijo pri nas, kajpak z devizno podlago in gotovo ne v vsaki valuti, dinarje pa imamo, komu naj se zahvalimo, za kruh in sol.

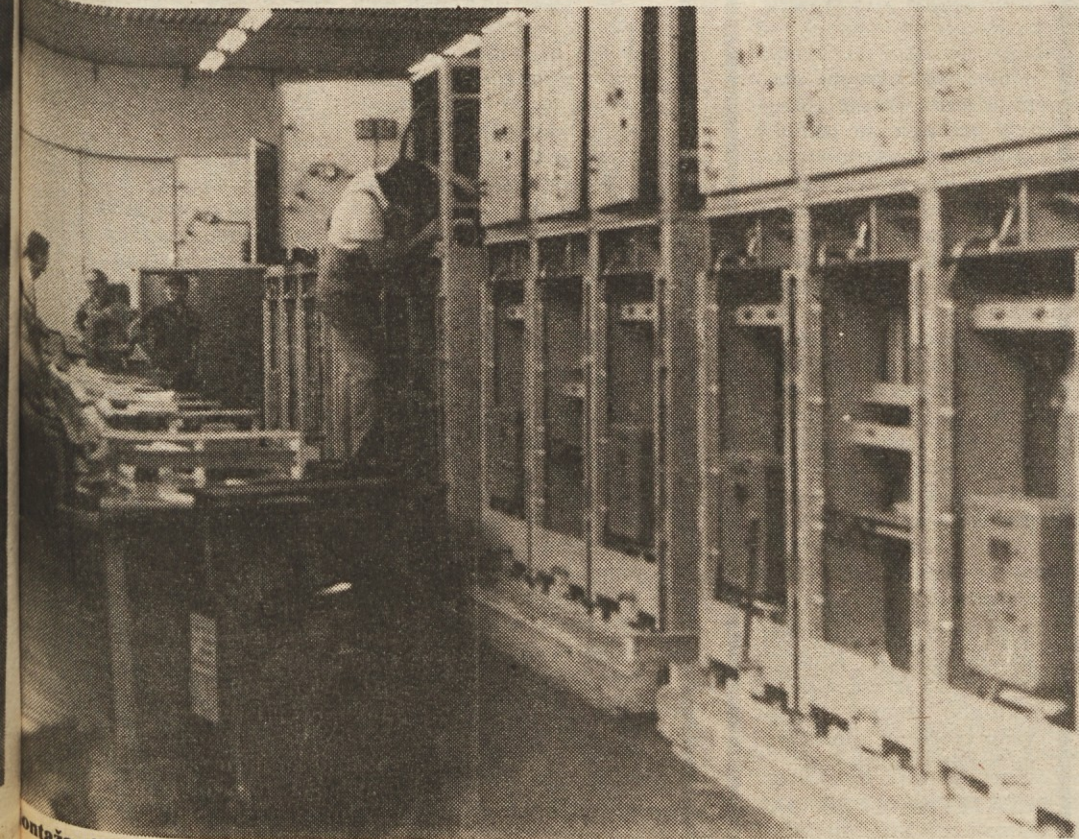
In ko takole manjka tega in onega pogonskega sredstva in drugega po tovarnah, se lahko grenko nasmeješ želji po večji proizvodnji, ker pri tako širokem samoupravljanju pač ne veš, na koga naj se obrneš, da bi ti preskrbel navaden jermen. Drugače pa se gremo visoko politiko, o kateri mislim, da bi morala biti sestavljena iz zadovoljenih vsakdanjih potreb za delo in življenje.

Bo prišla tale pripomba pred prave oči in razsodno glavo?

FRAN VODNIK

Tudi v Panoniji sodijo, da je rekreacija med odmorom dobra možnost za sprostitve delavcev, seveda če je organizirana in zares omejena le na čas odmora. Tako so poleg tovarne uredili igrišče za odbojko in nogomet, ki ni zasedeno le med odmorom, pač pa privablja tudi vse več športnih navdušencev zunaj delovnega časa. Odras te skrbi za rekreacijo so tudi lepi uspehi na občinskih sindikalnih tekmovanjih. (Foto: F. K.)

nizkonapetostnih izvlačilnih celic.

njih slovarjih in učbenikih za ta pomembni jezik.

Lahko rečem tudi, da bi bila opravičena in zaželjena občasna prisotnost profesorja Jagodiča v Iraku, da bi pomagal tistim, ki se hočejo naučiti arabščine. V Iraku je precej slovarjev in učbenikov arabščine — toda preko enega od tujih jezikov.

Res je, da imamo na gradbiščih zdaj malo stikov z Arabci, v glavnem le z nadzorno službo za kontrolo in odobritev dela in opreme. Če bi imel IMP arabske delavce, bi se naučili tudi več jezika. Zavedati se moramo, da se to lahko zgodi v prihodnosti, ker so že znane jugoslovanske firme, ki zaposlujejo Arabce kot delavce, skladiščnike, tehnike, inženirje in je znanje arabščine zelo pomembno, saj so direktni pogovori brez prevajalcev najučinkovitejši.

Zaželeno bi bilo tudi, ko bi imel IMP kot celoto obdelano arabsko terminologijo za posamezna področja dejavnosti. To bi bilo v korist podjetju kot celoti in posameznikom, ki se bodo v prihodnosti ukvarjali na primer z montažo vodovodov, kanalizacije, energetike, elektrike itd.

SALKO DJOZIĆ

Nova stikalna plošča: Manj delavcev proizvede več plošč, ki so boljše

O inovacijah v nekaterih naših tozduh smo v Glasniku že pisali. Kako je z inovacijsko dejavnostjo v tozdu ISO Slovenske Konjice, so povedali v tem tozdu bivši predsednik Florjan Ajtič in sedanji predsednik komisije za inventivno dejavnost Alojz Klevže, delavca, ki sta avtorja tehničnih izboljšav Alojz Kračun in Miroslav Zupančič ter skupinovodja Štefan Furman, ki dela na programu tehnične izboljšave, ki jo je izdelala skupina Alojz Kračun, Vladimir Ribič, Ivan Cvahte in Boris Ristič.

Kot sta povedala oba, bivši in sedanji predsednik komisije za inventivno dejavnost, je v tozdu ISO približno 10 delavcev, ki so doslej napravili 7 tehničnih izboljšav (eno izboljšavo so delali 4 delavci). Od teh je dobilo 6 delavcev enkratne nagrade v višini od 500 do 2000 dinarjev, medtem ko so dobili štirje delavci, ki so skupaj pripravili tehnično izboljšavo, akontacijo po sklepu delavskega sveta v višini 150.000 dinarjev (vsi štirje skupaj).

Vse dosedanje, tehnične izboljšave so bili zelo koristni predlogi za tozdu. Komisija za inventivno dejavnost je obravnavala vseh 7 izboljšav in je za 6 izboljšav predlagala enkratne nagrade, medtem ko za eno nima točnih materialnih in tudi ne časovnih podatkov. Le-to bo obravnavala in zaključila do konca letošnjega leta.

Alojz Kračun, ki je sodelavec Vladimirjem Ribičem, Ivanom Cvahtetom in Borisom Rističem opravil inovacijo stikalne plošče v sestavljeni izvedbi, je povedal tole:

»V Sloveniji je prišlo na področju inovacijske dejavnosti do politične aktivnosti iz gospodarske nuje. Aktivnost vodi sindikat. Pretežna večina velikih OZD ima dokaj dobro urejeno inovacijsko dejavnost. Tako, na primer, Krka Novo mesto, Emo Celje, Libela Celje, Iskra Ljubljana. Te OZD imajo dobro urejeno to področje zato, ker so znale opredeliti predvsem naslednje:

1. delovno področje
2. zaposlene imajo analitike za inovacijsko dejavnost
3. stalna aktivnost in zainteresiranost poslovnih struktur za motiviranje proizvodnega znanja

4. dobro urejena normativna dejavnost na tem področju

5. sposobnost osnovne organizacije sindikata o vodenju politike o pomembnosti inventivne dejavnosti za naše gospodarske razmere.

Kaj od tega imamo v ISO?

Imamo sposobne delavce, ki so pripravljeni doprinesti tudi več, kot zahteva redni delovni čas. Urejeno imamo tudi normativno dejavnost na ravni DO Emond. Vsi ostali elementi pa so na začetku težke inovatorjeve poti. Težke inovatorjeve poti zato, ker so v širšem slovenskem prostoru ali vsaj tam, kjer tej dejavnosti ne dajejo še dovolj velikega poudarka, inovatorji v neprijetnem položaju, ko gre za nadomestilo za opravljeno delo, saj se to nadomestilo smatra ravno obratno, kot v resnici pomeni. Prav v tem trenutku nastanka takšnih razmišljanj pa mora nastopiti politična aktivnost vseh subjektivnih sil oziroma družbenopolitičnih organizacij, posebej pa še poslovnih struktur. Pri nas, ki smo majhen tozdu, je ta problem toliko večji, ker posamezni delavci opravljajo dela na več področjih, zato je velikokrat težje opredeliti področje dela, ki ga delavec opravlja vezano na posamezno inovacijo.

Pred tremi leti je ISO začel intenzivneje delati na tehnologiji in bo zato z vsakim dnem lažje predlagati izboljšave. V letih 1981, 1982 se že kažejo pozitivni premiki na področju inovacijske dejavnosti v našem tozdu. Predlaganih in realiziranih je bilo nekaj predlogov proizvodnih delavcev.

Inovacijo stikalne plošče v sestavljeni izvedbi smo predlagali 4 avtorji že v letu 1980 in sicer Vladimir Ribič, Ivan Cvahte,

Boris Ristič in jaz. Inovacija je nastala iz potrebe po nadomestilu klasičnega varjenega sistema stikalnih plošč, saj je tam prihajalo čisto do konstrukcijskih napak, časi izdelave so bili dolgi, čas od priprave dela preko kovinske proizvodnje in lakiranja do elektromontažne delavnice je bil zelo dolg, s tem pa so bili tudi dobavni roki daljši.

Po novem sistemu so vidni naslednji pozitivni rezultati: zaradi univerzalnosti plošče zelo porredko prihaja do kakršnihkoli napak. Zmanjšani so časi izdelave za 17 norma ur po enoti polja. V kovinski pripravi dela smo zaradi popolne tipizacije lahko zmanjšali število zaposljenih od 5 na 4. Prav tako je v proizvodnji zaposlenih manjše število kovinarjev. Štirje kovinarji so namreč odšli iz tozda, pa jih ni bilo potrebno nadomestiti z novimi delavci ob predpostavki, da je tudi plan proizvodnje zelo povečan. Na to zaposlovanje precej vpliva tudi asortiment izdelkov, ki jih proizvaja tozdu. Moram pa, žal, povedati, da zaradi navedenih vzrokov komisija za inventivno dejavnost v tozdu še do danes ni dokončno razrešila tega inovacijskega predloga.

Omenjena inovacija se kaže kot prihranek znotraj tozda po enoti polja 4691 dinarjev. V letih 1980 in 1981 je bilo izdelanih preko 1000 polj.

Do zamisli inovacije je prišlo na osnovi poznavanja dosežkov na zunanjih tržiščih na tem področju. Sama realizacija pa je izvirna last vseh štirih avtorjev. Pobudo in konstrukcijske rešitve sem izdal sam, v nadaljevanju pa so mi pomagali soavtorji. Inovacijo, ki smo jo začeli v letu 1980 spomladi, smo prvič preizkusili na delovnem nalogu naročnika Josip Kraš iz Zagreba. Za redno proizvodnjo, takšno kot je danes, pa smo jo začeli delati pozno v jeseni leta 1980. Posebnih problemov pri realizaciji inovacije ni bilo in so jo tako delavci v tozdu, glede na boljši način dela, dobro sprejeli, prav tako pa tudi tržišče. To dokazuje tudi dejstvo, da je bila ta plošča, glede na končni izdelek, zelo dobro sprejeta v Demokratični republiki Nemčiji in v Iraku. Za inovacijo smo po sklepu delavskega sveta dobili izplačano akontacijo v višini 150.000 dinarjev. Končni poračun pa mora biti na osnovi pravnika o inventivni dejavnosti opravljen vsako leto po zaključnem računu za dobo treh let.

V tozdu je še veliko preslabo rešenih problemov na tehnološkem področju, o čemer bi lahko vsi zaposleni v tozdu razmišljali, kako bi najbolje rešili posamezne probleme in dali v zvezi s tem tudi pobude. Še enkrat poudarjam, da je nujno potrebno upoštevati inovacijsko dejavnost, ki se mora odraziti v poslovnih rezultatih. Vsi zaposleni pa bi se morali bolj zavedati pomembnosti dohodka, ki ga prinašajo inovacije.

Eden od inovatorjev je tudi Miroslav Zupančič, skupinovodja v kovinski delavnici. O svoji tehnični izboljšavi je povedal tole: »Na orodju za krivljenje tečajev za Uomarice, ki se uporabljajo v elektroindustriji, sem izdelal poseben magazin, v katerega se vložijo že izsekane tečaje za Uomarice. Te tečaje z letvo potiskam naprej in se premikajo proti orodju, ki jih zakrivi. Ko orodje zakrivi tečaj, ga vrže ven, potem pa gre v orodje naslednji tečaj. To je tehnična izboljšava orodja, s katero se doseže hitrejši čas proizvodnje. Program U omaric smo dobili v ISO iz tozda TEN Energetika; program je torej v fazi prenosa iz TEN v ISO. Mene, kot skupinovodjo, so zadolžili za delo teh omaric.

Izboljšavo sem prijavil komisiji za inventivno dejavnost, ki jo bo obravnavala na eni od svojih prihodnjih sej. Izboljšavo sem pripravil v rednem delovnem času. Začel sem jo pripravljati julija letos, ko sem sprejel delovni nalog izdelavo U omaric. Za to izboljšavo sem porabil približno tri dni. Izboljšava je zelo

enostavna, učinkovita in varnostna. Doslej je to moja prva tehnična izboljšava. Koliko se bo s to izboljšavo zmanjšala norma delavcev in kolikšen bo prihranek tozda, bo mogoče ugotoviti v naslednjih mesecih, ko bodo izmerjeni časi.

Štefan Furman, skupinovodja na USP programu, to je na programu, na katerem so opravili tehnično izboljšavo Kračun, Ribič, Cvahte in Ristič: »Kot skupinovodja sem že prej delal na različnih delovnih programih od visoke napetosti do nizke, toda ko so me zadolžili za skupinovodjo USP programa, kjer je omenjena izboljšava, sem naletel na nekatere probleme in sicer ni bil določen pravilen delovni čas za izdelavo posameznih elementov USP, ki smo jih v kasnejšem času usklajali v norma ure. Če primerjam star sistem Z omaric in to USP zloženko, opazim, da ima USP zloženka nekatere prednosti in sicer, da je možna serijska proizvodnja USP zloženke, da se lahko na terenu takoj domontirajo dodatna polja USP. Če pa primerjamo norma Z omaric z norma USP zloženke, ugotovimo, da je zmanjšana norma ura pri zloženkah. Kar se tiče materialnih stroškov, smatram, da so v primerjavi z Z omaricami enaki ali pa večji, kar bo ugotovila komisija, ki je za to zadolžena.

Alojz Kračun pa je še povedal, da je pri uvajanju USP sistema v proizvodnjo treba pohvaliti skupinovodjo Štefana Furmana in delavce te skupine, ki so z razumevanjem in dobro organizacijo dela v skupini dosegli pričakovane rezultate.

MARIJA PRIMC

Štancanje baterijskih tečajev po novem postopku

Florjan Ajtič

Alojz Kračun

Alojz Klevže

Miroslav Zupančič

Štefan Furman

ZAHVALE

Ob smrti dragega brata Franca se iskreno zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata tozdu Projekativni biro za venec in sodelavcem za izrečeno sožalje.

JOŽE ZALOŽNIK

Ob boleči izgubi dragega moža Andreja Štefeta se toplo in iskreno zahvaljujem vsem njegovim kolegom in sodelavcem, ki so sočustvovali z menoj, ga pospremili na zadnji poti, darovali vence in cvetje, mi izrekli sožalje.

Posebna zahvala za lepe poslovnice besede tov. Grziniču, pevskega zboru IMP za čuteče odpote pesmi in vsem njegovim prijateljem, ki so mi stali ob strani v teh težkih trenutkih.

žena MILICA

Ob boleči izgubi dragega očeta se zahvaljujem sodelavcem DO Klimata in OOS za izraze sožalja, izkazano pomoč, darovano cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

ŠTEFKA REŽONJA

V spomin Andreju Štefetu

Od tebe se poslavljamo z neizrekljivo žalostjo v srcih. Čeprav si bil že več kot 2 leti odsoten s svojega delovnega mesta zaradi zahrbtnih bolezni, smo še vedno upali, da se ti bo zdravje povrnilo in da se boš vrnil med nas ter s svojimi dolgoletnimi izkušnjami pomagal k še hitrejšemu vzponu programa telekomunikacij v novih sodobnih prostorih. Vendar pa smo namesto novice, da si okrevaj, nenadoma zvedeli, da te je bolezen dokončno zlomila, da te ne bo nikoli več med nas.

In vendar boš ostal med nami s svojimi dolgoletnim delom, ki je dalo neizbrisni pečat programu telekomunikacij in bo še dolgo prisotno tako v IMP kot v Jugoslaviji in inozemstvu.

Ko si se pred 19 leti zaposlil v IMP, si se z veliko mero zagnanosti in znanja vključil v razvojno delo na področju TV pretvornikov. Bil si med pionirji novega programa, ki je z razvojem televizije kot množičnega medija vedno bolj pridobil na pomenu, širini in obsegu in je postal sedaj glavni program tozda TEN — Telekomunikacije. S svojim neumornim delom tako v razvoju kot pozneje v prodaji si bistveno pripomogel, da je domače znanje in delo nadomestilo uvoženo tehnologijo in si uveljavil tega programa posvetil vse svoje dolgoletno delo v IMP. Posebno v začetku si mnogokrat s sodelavci tudi določal pretvorniške točke in montiral opremo, pa naj

je bilo to v dežju ali soncu, snegu ali vetru. Najbrž so naporji tudi škodovali tvojemu zdravju. Vendar pa si tebi lastno zagnanost dajal pogum tudi sodelavcem, da so vztrajali na trdi poti uveljavljanja domače tehnologije.

S svojim sodelovanjem s poslovnimi partnerji nisi bil samo prodajalec, ampak predvsem tudi svetovalec. Bil si pravi človek za prodajo zahtevne tehnologije, kjer je svetovanje in poučevanje bistveni del prodaje. Zato so te vsi poslovni partnerji tudi cenili in zaradi tebe je tudi IMP kot proizvajalec pridobil na ugledu. Bil si pravi ambasador IMP na področju telekomunikacij.

S tvojim odhodom smo izgubili človeka, ki je življenje in delal za uveljavitev tega programa. Vse tvoje dolgoletno delo je vtakano v široko mrežo TV pretvornikov v Jugoslaviji in inozemstvu in to bo ostal spomenik tebi in tvojemu delu. Mi vsi pa se bomo trudili, da ta spomenik še širimo in izpolnjujemo.

Dragi Andrej, hvala ti za vse, kar si v svojem dolgoletnem delu dal IMP ter se za ime vseh delavcev DO Emond zahvaljujem za vse tvoj vloženi trud in pripekanost, ki si ga s svojim neumornim delom dal za razvoj programa telekomunikacij in s tem DO Emond in celega IMP.

SODELAVCI
IZ IMP — EMOND

Pogovorimo se o napakah, ampak pošteno!

Zaboj razkuril tri glave

»Ta članek je lahko bralo deset tisoč ljudi, kaj si bodo pa mislili o nas, imamo dovolj druge kurjave, zato ne mečemo zabojev na ogenj...«

Vendar enkrat goreča reakcija na komu neprimerno ravnanje s sredstvi, ki bi se jih dalo še koristno uporabiti, glede na to, da mora tovarna zunanemu sodelavcu mesečno priskrbeti nekaj deset kubikov lesa, za okrog 15.000 dinarjev žebeljev in tudi sponke za izdelavo zabojev, ki jih v tovarni ne kontrolirajo glede na izdane količine materiala.

Res ni prijetno, če kdo o sebi misli, da prav ravna, pa ni tako. Ljudje smo pač taki, da vidimo pri drugih več slabosti kot pri sebi, pa na tiste sence pokažemo in nekatere to zadene v živo, večine pa ne, ako ne gre ravno na njihovo ime, pa še takrat je čisto odziv drugačen, kot bi bil primeren.

V času, ki ga sedaj doživljamo, vsi spoznavamo, da marsikaj ni dobro. Manjka tega in onega, cene divjajo, mi pa smo dnevno poklicani, da storimo čimveč za stabilizacijo, da pridno delamo, varčujemo, sploh, da počnemo tisto, kar naj bi bilo idealno. Toda tega že dolgo nismo vajeni, pa se z nami vleče še na kupe napak, da smo zato še zelo daleč od idealnega.

Ampak človek ki vidi, da je kaj narobe pri njem ali kom drugem in to pove v pravem smislu, res ne sme biti obsojanja vreden; češ, nekaj špionira. Kdo bi lahko rekel: »Ti vidiš mene, jaz tebe, zakaj bi se ne pogovorila o vsem, kar je slabo, o dobrem pa tudi, zakaj pa ne, ker so to že zasluge.« Pri tem lahko doženemo tole: Nekako mlačni smo do tistega, kar nas izziva, da bi kritizirali, svetovali, pomagali itd. Večina se nas namreč drži le svojega konca, ki naj nam bo kolikor toliko koristen, delovno ali družbeno dejavnost v širšem pomenu pa zanemarjamo, češ to se nas ne tiče.

Zato je človek kar vesel, če sliši kak odziv na svojo izjavo, članek čeravno v bolj neprijetni obliki, ki pa se sčasoma uredi, ko tisti prizadeti preživi prvi šok in kasneje presodi, da bi lahko bolj ravnal. Tudi četrta reakcija, bi bila lahko bolj umestna, če upoštevamo napore kolektiva in bi se zato tega morali osebni interesi kdaj podrediti skupnosti.

O čem pisati je odgovorna naloga, zato mora pisanje sloneti na resnici, čeprav v zgoljenih oblikah, zato pa je treba biti pripravljen »prizadeti« širše razložiti izjavo, obenem pa je treba vedeti, da ima pisanje velik pomen. Kajti kdor hoče sebi in drugim dobro, izbranja spozna recimo tole: Tudi mi bi lahko marsikaj bolje delali, več privarčevali, zboljšali kvaliteto izdelkov in konkurenčnost na trgu in še desetina podobnih »odkritij« pride na dan.

Če bo vsak malo pogledal okrog sebe, bo hitro ugotovil, kaj je prav ali ne, lahko bo pokazal na slabosti in napake in vsi skupaj bomo kot ljudje lahko marsikaj rešili, izboljšali. S tem bi bili tudi bolj zadovoljni pri delu in v življenju nasploh.

FRAN VODNIK

KAJ DELA NAŠA MLADINA? • KAJ DELA NAŠA MLADINA? • KAJ DELA NAŠA MLADINA? • KAJ DELA NAŠA MLADINA? • KAJ DELA NAŠA MLADINA?

Kar kmalu se bo približal čas mladinskega kongresa. Zato smo nekaj prostora namenili v našem Glasniku zapisu o delu mladine in o tem, kako se mladi pripravljajo na svoj kongres v tozkih IPKO Podpeč, ISO Slovenske Konjice, Blisk Murška Sobota in v mariborski DO PMI.

Mladina v Blisku je razgibala športno življenje

V tozdu Blisk vodi delo mladine mentor Niko Banič, vodja elektro delavnice, ki je tudi športni referent in inštruktor taktičnega dela usmerjenega na razgibanje mladine. Z mladino dela že let ter nadomešča že dolgo bolnega predsednika mladine. Na letošnji mladinski konferenci, ki so bili mladi v Blisku najgostejši na športnih srečanjih skupnem seštevku tekmovalcev v praznovanju dneva mladosti, ki ga organizira DO PMI Maribor. Udeležili so se vseh športnih iger v okviru sozda. Zastopali so DO PMI Maribor na vseh delavskih športnih igrah v Mariboru. V skupini skupaj s PMI in IPKO in dosegli uvrstitev na 3. mesto med enajstimi predstavnicami IMP.

Organizirali so srečanje mladincev iz DO Promont, Panonije in Bliska. Maja letos so bili na srečanju mladincev v Promontu, kjer so bili tudi Livarjevi mladinci in mladinci iz Panonije. Na srečanju mladincev, tako v Blisku in Promontu sta bili ne le športni srečanja, temveč tudi pri-

jateljski. Na kulturnem področju pa je v Blisku nekoliko težje organizirano delati, ker so delavci razkropljeni po gradbiščih na območju skoraj vse Jugoslavije. Speljali pa so tudi delovno akcijo ureditve okolice tozda. Zasadijo 195 dreves višenj, jablan in češenj, ki bodo kmalu zelo lep okras okolice tozda.

V program mladine vključujejo tudi učence usmerjenega izobraževanja in jih navajajo na delovno disciplino in na spoznavanje dela v proizvodnji.

Mladi iz Bliska se nadalje udeležujejo vseh občinskih sindikalnih športnih iger, kjer dosegajo vidne rezultate. V svoji sredini imajo občinsko prvakino v streljanju z zračno puško Marijo Fujs.

V prihodnje bodo izvolili novo vodstvo mladinske organizacije. Urediti nameravajo igrišče na sedanjem parkirnem prostoru za mali nogomet, rokomet in odbojko. Za vse te panoge so že nabavili potrebne rekvizite. Povečali bodo vse članke kolektiva, da se bodo ob prostem času športno udeleževali.

Ali samski dom res potrebuje prostorov za družabne igre?

Osnovna organizacija ZSMS v DO Promont (organizirana je za ljubljansko območje Promonta), ki predseduje Sezair Jašar in ima 98 članov, dela po programu, sprejetem decembra lani ob ustanovitvi mladinske organizacije. Od ustanovitve mladinske organizacije do danes so Promontovi mladinci delali v delov-

nimi organizacijami v Promontu dala pobudo, da naj se skliče zbor stanovalcev Samskega doma. Na tem zboru, ki je bil sklican po problemski konferenci, so se stanovalci doma z mladino in z družbenopolitičnimi organizacijami dogovorili, da bodo za izboljšanje življenjskih razmer v Samskem domu s sofinanciranjem tozodov, ki imajo delavce v tem domu, uredili sobo za tenis, sobo za televizijo, sobo za družabne igre (šah itd.). Do maja letos je bil dogovor uresničen, toda, ko je bil sklican zbor stanovalcev, kjer naj bi predali omenjene tri prostore v uporabo stanovalcem tega doma, se zbora ni udeležil nihče od stanovalcev. Iz tega bi lahko sklepali, da so bile pritožbe na račun slabih razmer v tem domu neupravičene. Ob tem pa se lahko zamislimo, kako tako ravnanje, ko nekaj urejamo in preurejamo, da potem ne služi nikomur, ni v prid stabilizaciji.

Letos je 10 mladincev OOOZSMS Promonta uspešno opravilo politično šolo mladih delavcev, ki jo je organizirala občinska konferenca ZSMS občine Bežigrad. Aprila sta se predsednik in sekretar OOOZSMS Promonta udeležila seminarja o problemih mladih, ki je bil v Ljubi. V počastitev Dneva mladosti in rojstnega dne maršala Tita je Promontova mladina organizirala v Ljubljani tovariška srečanja s pestrnim športnim programom z mladinci DO Livar, Panonija in tozda Blisk. Mladi so tekmovali v nogometu, odbojki in kegljanju.

Zelo zadovoljivo je delovanje mladih v samoupravnih organih na nivoju DO Promont, saj v teh organih deluje kar 34 mladincev, ki sproti obveščajo mlade o delu teh organov. Za tako dobro zastopanost mladine v samoupravnih organih je treba pohvaliti družbenopolitične organizacije Promonta, ki so od vsega začetka podpirale mladinsko organizacijo in ji veliko pomagale. Julija so mladinci v Samskem domu na Grasellijski ulici uredili in očistili arhivske prostore ter ves od-

padni papirniški material prodali Papirnici Količevu. Z denarjem od te prodaje pa so pomagali uresničiti 70 odstotkov finančnega načrta OOOZSMS. Promontovi mladinci so se konec maja udeležili tudi delovne akcije, ki jo je organizirala OOOZSMS DO Livar, pri čiščenju strehe tovarne Livar.

Pri svojem delu se mladina Promonta srečuje predvsem s problemom udeležbe na delovnih akcijah in na srečanjih, kar je razumljivo, saj je Promont predvsem monterska delovna organizacija in je veliko mladincev na terenih po Sloveniji, Jugoslaviji in v tujini.

V prihodnje bo imela mladina iz Promonta seminar ali predavanje o disciplini in medsebojnih delovnih odnosih. V programu za september ima obisk tozda Montaža Koper, kjer si bodo člani OOOZSMS ogledali proizvodne prostore in se pogovorili o delu osnovnih organizacij ZSMS.

Sodelovala in pomagala bo pri organizaciji proslave ob 35. letnici IMP. Organizirati namerava delovno srečanje z občinsko konferenco ZSMS občine Bežigrad. Oktobra bo imela mladina predavanje z naslovom »Varnostno politične razmere v Jugos-

Montaža Maribor: Dejavnost mladine zamira

V mariborskem tozdu Montaža, kjer je okoli 200 mladincev, dejavnost mladine zamira. O tem, kje se to kaže, kaj tej dejavnosti botruje in kaj nameravajo storiti, da bi delo mladine oživel, so spregovorili predsednik OOOZSMS Miro Kokol, sekretar OOOZSMS Branko Pisaneč, član predsedstva OOOZSMS Franc Koren ter sekretar OOOZ Dinko Lonič. Povedali so, da se nedejavnost mladih kaže v tem, da se ne udeležujejo sestankov, na katere so vabljeni. Ko je bila 9. julija sklicana problemska konferenca mladine, se jo je udeležilo največ 10 mladincev. Tako konferenca ni mogla začeti z delom.

Lani spomladi je mladina še uspešno izpeljala delovne akcije pri urejanju okolja tozda Montaža in urejanju počitniškega doma na Pohorju ter sodelovala v pripravah piknikov, proslav ob jubilejnih dnevih in praznikih. Teh akcij se udeležujejo navadno vedno isti mladinci in jih je okoli 20. Od lanske spomladi dalje pa usiha zanimanje mladine za dejavnost njene organizacije. V organih samoupravljanja in v družbenopolitičnih organizacijah sodelujejo tisti mladinci, ki so izvoljeni v te organe, medtem ko se idejno delo mladine ne čuti dovolj.

Vzrokov za nedejavnost mladine v mladinski organizaciji je najbrže več. Eden od vzrokov je terensko delo, na katerem je skoraj polovica mladih. Za nedejavnost na sestankih je krivo tudi nepravčasno vročanje vabil in gradiv, ki naj bi jih obravnavali na mladinskih sestankih. Sestanki so sklicani ob mladini neustreznem času — ob petkih popoldne po rednem delovnem času, ko mladino vleče domov. Sestanki so prepovedani in prelobo pripravljeni. Da je mladina v tozdu obmorovala, je vzrok tudi v tem, da sta OOOZK in OO sindikata predolgo odlašala s posredovanjem pri predsedstvu mladine, ko se je zataknilo pri delu volilne komisije za pripravo volilne problemske konference mladine. Konferenca še vedno ni izpeljana. Da bi problemska konferenca v prihodnje, ko bo sklicana, uspešno opravila svoje delo, bo poskrbelo predsedstvo OOOZSMS v sodelovanju z OOOZK in ob pomoči sindikata tozda. V pripravi na to konferenco bodo po predhodnem posvetovanju angažirani mladinci, ki so člani OOOZK in člani IO sindikata. Na konferenci naj bi sprejeli program dela, za katerega bo pripravilo predlog pred-

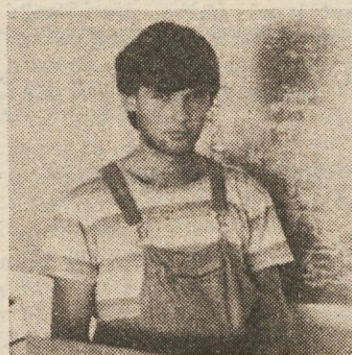
stavnik v svetu. Predaval bo predstavnik z občine Bežigrad. Prav tako oktobra bo organizirala Trim akcijo za vse delavce DO Promont. Še za isti mesec ima predvideno delovno akcijo v sodelovanju z OOOZSMS Krajevne skupnosti Črnuče, za katero bo organizirala delo Krajevna skupnost Črnuče.

Novembra namerava ustrezno obeležiti 29. november. Decembra se bo pripravljala na volitve v organe mladinske organizacije ter bo organizirala svoje delo v letošnjem letu in v celem mandatsnem obdobju.

Na 11. kongres ZSMS se Promontova mladina pripravlja s tem, da je predsedstvo OOOZSMS dvakrat obravnavalo predkongresne dokumente in treba je priznati, da teh dokumentov niso razumeli vsi mladinci, ker so napisani v nerazumljivem jeziku. Omenjene dokumente je v začetku julija obravnavala tudi Mladinska poletna politična šola (MPPŠ), popravila in sprejela osnutek predkongresnega gradiva. Promontova mladina ni imela pripomb na gradivo.

Mladinskega kongresa pa se bo udeležil tudi predstavnik OOOZSMS DO Promont.

IPKO: Načrti nove organizacije

Milenko Bajat

V tozdu IPKO Podpeč je bil 21. julija ustanovni sestanek OOOZSMS, ki se ga je udeležilo od 39 mladincev 14 mladincev. Na tem sestanku so člani te organizacije sprejeli smernice za nadaljnje delo v organizaciji mladine. Ustanovili so tri sekcije in

sicer sekcijo za šport, sekcijo za kulturo in planinsko sekcijo. Sekcije so zadolžile, da na osnovi sprejetih smernic izdelajo programe za svoje delo. Te programe bodo vse sekcije med seboj uskladile na enem od prihodnjih sestankov. Vse sekcije se bodo povezale z društvi v krajevni skupnosti Podpeč — Preseje ter tudi z njimi uskladile svoje programe.

Na sestanku so se mladi tudi dogovorili, da bodo opravili 2 delovne akcije v tozdu, od katerih so eno predvideli za jesen, ko bodo sadili drevesa med cesto in parkirnim prostorom pred vhodom v tovarno IPKO. V drugi delovni akciji, za katero še niso predvideli roka, bodo delali mladinci skupaj z drugimi delavci pri čiščenju okolice tovarne.

MARIJA PRIMC

S športom proti nezainteresiranosti

V tozdu ISO Slovenske Konjice sem se o delu mladine pogovarjala s sekretarjem OOOZSMS, ker je bil predsednik Davorin Bauman prav tedaj na vojaških vajah.

Sekretar mi je povedal, da je v tozdu 70 mladincev, od katerih je okoli 30 do 40 stalno prisotnih v tozdu, medtem ko jih je nekaj na začasnem delu v Iraku, del jih služi vojaščino, precej pa je vajencev, ki niso vse čas v tozdu.

V lanskem jeseni je imela mladina v tozdu ISO delovno akcijo, v kateri so posadili drevesa okoli poslopja tozda. Za letošnji mesec predvideno akcijo ureditev parka pri vhodu v stavbo tozda, ki jo namerava uresničiti ob dokončanju del na novi hali, to bo najbrž v jeseni. Prihodnji mesec bodo mladi urejali okolico počitniškega doma na Rogli. Sodelovali bodo tudi pri urejanju nove proizvodne hale in še nadalje urejali okolico tozda.

Osnovna organizacija ZSMS v ISO se pri delu srečuje z nekaterimi problemi. Tako je ena od težav premajhna udeležba na delovnih akcijah, ker so mladinci predvsem iz oddaljenih krajev, ki se vozijo, zato je težko uskla-

diti delovne akcije. Eden od problemov je tudi nezainteresiranost nekaterih mladincev za delo v popoldanskem času. Nezainteresiranost poizkušajo v tej osnovni organizaciji odpraviti s

Zdravko Galuf

športnimi akcijami in tekmovanji, kjer je udeležba bolj množična kot na delovnih akcijah.

V pripravi na kongres bo mladina v tozdu izobesila plakate o kongresu. OOOZSMS bo v pripravi na kongres sodelovala tudi z občinsko konferenco ZSMS občine Slovenske Konjice. Začetek kongresa pa bo počastila s svečanim sestankom.

Tekmovanje kovinarjev — spodbuda za boljše delo

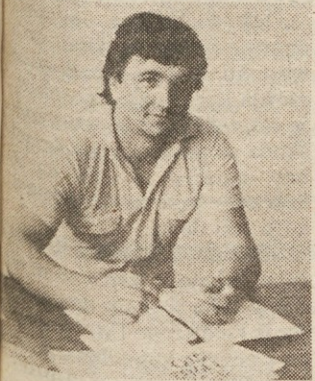
Panonijini predstavniki so se že tretjič udeležili občinskega tekmovanja kovinarjev. To tekmovanje je tudi v Murski Soboti tradicionalno, saj ima družbenopolitični in gospodarski pomen. Razveseljivo je tudi, da se ga udeležuje vsako leto več tekmovalcev. To je priložnost za utrjevanje stikov med delavci različnih delovnih organizacij in obenem svojevrstna šola samoupravljanja. Poznavanje proizvodnih procesov, skrb za družbeno lastnino, varnost, kvaliteto in produktivnost so seveda tudi elementi takih tekmovanj, prav tako kot tekmovalni duh in lahko bi rekli, da je to neke vrste izobraževanje ob delu. Bistvena sta kvaliteta in točnost.

Tekmovalce je pozdravil predsednik sveta zveze sindikatov Murska Sobota Štefan Pintarič in povedal, da je v soboški občini že 1.300 delavcev, kar je posledica hitre širitve gospodarskih zmogljivosti.

Tekmovanja so se udeležili delavci iz naslednjih organizacij: LIV iz Rogaševca, SCT, IMP — Blisk in IMP — Panonija. Kot pravi predsednik občinskega odbora sindikata delavcev predelava kovin, Danilo Šipoh, je letošnje tekmovanje doseglo svoj namen. Med 34 kovinarji so dosegli tudi kovinarji Panonije velik uspeh. Ivan Sreš, orodjar, ki si je na vseh treh dosedanjih tekmovanjih nabral bogate izkušnje, je povedal, da je bilo letošnje tekmovanje zahtevnejše kot lansko, ko ni bilo teoretičnega dela.

Na sliki: Ivan Sreš med tekmovanjem. Delo mora biti natančno do tisočinke milimetra. Ivan Sreš se je uvrstil tudi na republiško tekmovanje, kjer je zasedel peto mesto, kar je uspeh za Panonijo in njega osebno. Najbolj pomembno pa je, da so vsi, ki so tekmovali, prinesli v proizvodnjo nove izkušnje za večjo produktivnost in kvaliteto izdelkov.

Foto: FRANC KUJAR

Sezair Jašar

Časje demantiral tiste, ki so mislili, da je najbolje biti majhen instalater

Dobrega gospodarja ne uniči še tako huda suša

»Prvič v življenju sem šel po svoji volji iz neke službe,« pravi Stanko Kolbezen. »Tudi k IMP sem prišel proti volji takratnega ljubljanskega župana Urbana Dermastie. Čeprav sva bila prijatelja, sva se skregala, ko sem mu povedal, da nameravam k Toplovodu. Rekel je, da ima z menoj drugačne načrte.«

Takrat je bil Stanko Kolbezen komercialni direktor gradbene industrije na slovenskem ministrstvu za gradnjo. Iz državne uprave pa je želel nazaj v gospodarstvo, kjer je tudi začel svojo delovno pot (pri Gradisu, ko so ga ustanavljali).

Med raznimi možnostmi se je odločil za Toplovod. »Vedel sem, da ima to podjetje perspektiven razvojni program, še posebej pa me je privlačilo, ker sem vedel, da ima tudi industrijsko proizvodnjo.«

Tako je Stanko Kolbezen spomladi 1955 prišel k Toplovodu za komercialnega direktorja in opravil to delo polnih dvajset let, dokler ni bil imenovan za svetnika generalnega direktorja. V dobrih sedemindvajsetih letih dela na najodgovornejših nalogah v naši organizaciji je soustvarjalec razvojnih usmeritev in zato sem bil vesel, da sem se lahko pogovarjal z njim o razvoju IMP prav v času, ko se pripravljamo na proslavo petindesetletnice.

Danes je IMP v svoji branži največja organizacija ne le v Sloveniji, pač pa tudi v Jugoslaviji. Sredi petdesetih let pa je bilo drugače. Precej je bilo še instalacijskih podjetij, ki so bila približno enako velika kot takrat Toplovod. Če že niso bila povsem enako velika, pa so gotovo imela enake razvojne možnosti.

Naj omenimo samo nekatere: Obrtno instalacijsko podjetje Celje (današnja Klima Celje), Klepovod v Mariboru (današnji Cevovod), Hidromontaža, ki je bila združena s TSN in Elektro, instalacijsko skupino je imelo tudi gradbeno podjetje Gorica, na elektromontažnih delih pa so konkurirala tudi elektrogospodarska podjetja — predvsem na industrijskih instalacijah. Bila so tudi instalacijska podjetja, ki so jih ustanavljali Toplovodi »odpadniki« — dvakrat v Kranju in enkrat v Kamniku, a to so že manjše firme, ki so se pojavljale, se reorganizirale in spet ugašale.

Toda če primerjamo konkurenco iz petdesetih let, je očitno, da je IMP dosegel dosti večji razvoj. Zakaj?

»Verjetno zato, ker drugi niso toliko skrbeli za razvoj kadrov, niti niso dovolj gospodarno zbirali denarja za razvoj. V Instalaciji, na primer, so bili ljudje, ki so trdili, da je več kot 150 ljudi za montažno podjetje neumnost in da je neumnost vlagati v razvoj industrijske proizvodnje. Skratka, mnogi so razmišljali, da montažna dejavnost omogoča dobro življenje in da je treba to izkoristiti, medtem ko je vse drugo nepotrebno. Tudi v IMP smo imeli posameznike, ki so tako razmišljali, vendar pa je prevladala drugačna usmeritev. Zavedali smo se, da potrebujemo opremo za montažno dejavnost in da potrebujemo tudi delovna mesta, zato smo vlagali mnogo denarja v razvoj proizvodnje.«

Zato smo si vodilno vlogo v montažni dejavnosti ustvarili sami in sicer predvsem z večanjem strokovnosti in širitvijo kapacitet. Res pa je, da smo izrabili konjunkturo na tržišču in da nam je razvoj olajševalo dejstvo, da smo ustvarjali dobro akumulacijo, torej smo imeli veliko denarja.

Skratka, ker smo imeli veliko denarja, smo si lahko veliko privoščili. Ne da bi skušali zanikati to, kar smo dosegli, sem prepričan, da bi lahko naredili še več, če bi z investicijskim denarjem bolj načrtno gospodarili. Pozna se nam, da nismo nikoli naredili kompleksnega dolgoročnega investicijskega programa, ki bi bil zares strokovno utemeljen, pač pa smo se prevečkrat zanašali zgolj na poslovni občutek. Toda tudi druga podjetja so

delala v istih pogojih, pa te priložnosti niso izkoristila za razvoj.

Pomanjkanje instalacijskega materiala nas je dobesedno sililo v gradnjo tovarn za proizvodnjo raznih montažnih elementov. Instalaterska dejavnost je prišla v Slovenijo z Zahoda, predvsem iz Nemčije. Še med vojnama so večino del opravili nemški instalaterji in kasneje naši ljudje, ki so se izučili pri njih. Zato so, razumljivo, uporabljali večinoma tudi nemško orodje ter instalacijsko opremo.

Seveda je bil po vojni problem, ker Jugoslavija ni imela lastne proizvodnje instalacijske opreme, zato smo si zastavili načrt, da jo bomo postopno začeli proizvajati sami. Začeli smo s proizvodnjo toplovodnih obtočnih črpalk na Trati. Začetek je bil skromen. S trudom smo naredili eno črpalko dnevno, oziroma 30 mesečno. Velik uspeh se nam je zdel, ko smo prvič naredili 60 črpalk v enem mesecu.

Z začetkom proizvodnje črpalk smo začeli širiti livarno, ki je bila takrat tudi na Trati. Naša livarna je takrat delala komercialne odlitke. Celotno štedilnike so delali v njej. Pomemben artikel livarne pa so bila različna kolesja za tekstilno industrijo. Z začetkom proizvodnje instalacijskih elementov pa smo tudi livarno vključili v naše proizvodne programe.

Kasneje smo začeli proizvajati temperaturne regulatorje. To je bil tudi artikel, ki je bil pri nas zelo iskan. Pri prvih nismo spremenili prodajne cene 12 ali 14 let — ne spomnim se natančno — pa smo še vedno imeli lep dobiček. To kaže, kako visoka cena je bila na začetku. Toda te opreme doma ni bilo in kupci so bili pripravljeni plačati vsako ceno.

Pri elektroinstalacijah pa smo začeli delati prve razdelilnike na kovinskih ploščah. To je bila prva polindustrijska proizvodnja elektroinstalacijskih elementov v Toplovodu. Proizvodnjo elektroinstalacijskih elementov pa je imel tudi Elektro-signal, ki je konec petdesetih let že začel s proizvodnjo televizijske tehnike. Elektrosignal je imel tudi prostore na Vojkovi, pa smo po priključitvi Elektrosignala Toplovodu preselili proizvodnjo elektroinstalacijskih elementov s Trate na Vojkovo.

Orisali ste okoliščine, v katerih je takratni Toplovod postavil temelje industrijske proizvodnje, povejte še kaj o tehnološkem razvoju montažne dejavnosti!

»Lahko rečem, da je montaža tehnološko še najmanj napredovala. Dolga leta smo dohodek, ki smo ga prislужili na montažnih delih, prelivali v gradnjo tovarn za industrijsko proizvodnjo. Pomembno pa je, da smo zgodaj spoznali nujnost kadrovske okrepitve in smo načrtno zbirali inženirsko-tehnični kader. Ti strokovnjaki so potem pri projektiranju vključevali sodobnejše rešitve instalacij. Tudi nam je bilo jasno, da moramo slediti razvoju naše stroke v svetu, pa smo v šestdesetih letih začeli pošiljati naše ljudi v šole, na strokovne ekskurzije v tujino ali vsaj na ogledne sejmove.«

Pomembno pa je tudi, da smo nabavljali sodobna orodja, čeprav je res, da smo to začeli kvalitno in načrtno šele po letu 1965.

Lepo ste povedali, kako je burna investicijska gradnja dobesedno silila Toplovod in kasneje IMP v nenehno širjenje. Danes je položaj obraten in mnogi se sprašujejo, kaj naj storimo. Toda tudi povojni razvoj Jugoslavije do 80-ih let ni ne-

nehno obdobje vzponov. Tudi takrat so bile recesije. Kaj pa ste delali v sušnih obdobjih, da ste preživel?

»Da, res je, vsaj trikrat smo se že tudi prej srečali z recesijami — leta 1956, 1963 in 1966. Tudi takrat so recesije nastale zaradi odločitev, da moramo doseči prestrukturiranje gospodarstva in zmanjšati pretirano investicijsko porabo. Toda to so bila vedno kratkotrajna obdobja. Vi dobro veste, kako v Jugoslaviji uresničujemo razne sklepe in tako so dosedanje omejitve trajale zelo malo časa, potem pa se je začelo graditi še bolj na široko.«

Če vprašate, kako smo preživel, moram reči, da smo predvidevali, da bodo omejitve kratkotrajne in smo spustili druge, da so šli delat pod ceno v strahu, da jim bo zmanjkalo dela. Tako smo likvidirali celo vrsto konkurenčnih podjetij. IMP pa je, kolikor vem, prevzel en sam objekt s kalkulirano izgubo, pa še to smo zmanjšali na četrtno prvotne kalkulacije.

Toda to so spomini, s katerimi danes ne moremo dosti pomagati. Narobe bi bilo, če bi mislili, da bodo tudi sedanje restrikcije tako kratkotrajne, kot so bile prejšnje. Zdaj se je zgodilo dvoje:

Recesija je zajela ves svet. Obenem pa mora Jugoslavija plačati račun za pretirano zapravljane in številne neumne investicije preteklih let.

Torej pomeni, da gre tokrat zares. Toda moj oče je bil kmet in dostikrat mi je pravil naslednjo modrost: Nobena suša še ni spravila na kolena previdnega kmeta. Suše ne preživijo tisti, ki tudi v dobrih letih niso znali gospodariti.«

LOJZE JAVORNIK

Naš upokojenec

»Ko končaš delo, se počutiš kot velikan«

Matija Frank, se je rodil 3. 2. 1922. leta v Večiči pri Ljutomeru, kjer se je tudi izučil za čevljarja.

Leta 1959 je na priporočilo svojega kolega povprašal za delo pri IMP-ju.

Matija Frank — upokojen kot kurjač in vzdrževalec o sebi:

»Prvi razgovor, ki sem ga imel pri IMP-ju, je bil pri tov. Vladi-

Matija Frank

mirju Ulčarju, ki je takrat poleg vsega ostalega dela vršil tudi razgovore z delavci za sprejem.

Že nekaj dni po razgovoru 13. 5. 1959. leta sem se z delovno knjižico pojavil na IMP-ju in mu ostal zvest vse do upokojitve 1. 6. 1982.

Moje prvo delo pomožnega delavca se je začelo na Samskem domu Gradis na Studencih v Mariboru, kjer sem bil dodeljen vodilnemu monterju Ferdinandu Vodeniku, ki že tudi nekaj časa uživa v pokoju.

Kmalu nato sem bil prestavljen na dela v skladišče, ki je bilo takrat na Betnavski cesti 4. Kot skladiščni delavec in kurjač sem delal vse do leta 1964.

Leta 1964 sem šel s skupino monterjev na delo v ZRN v Röt-

Obraz iz kolektiva

IMP je dokazal, da je sposoben ustvariti marsikaj novega

Za rubriko obraz iz kolektiva sem poiskala za pogovor direktorja razvojne službe v DO PMI Mirka Ogrisa, ki se letos srečuje z Abrahamom. Po poklicu je strojni inženir in je v IMP blizu 10 let. Ko sem mu povedala, da ga želimo predstaviti bralcem Glasnika kot enega od delavcev IMP, se je razgovoril:

»Rojen sem bil v Zvečanu blizu Treptce, kjer sem končal osnovno šolo, srednjo šolo sem opravil v Titovi Mitrovici (prej Kosovska Mitrovica). Fakul-

Miro Ogris

teto pa sem obiskoval in uspešno zaključil v Beogradu. Zakaj tam? Zato, ker sem živel v Srbiji. V Slovenijo pa so me pripeljala življenjska pota šele pred 10 leti.

Kot tehnik sem v prvih dveh letih službe delal na gradbiščih Prve petoletke v Trsteniku v Srbiji in pri izvajanju strojnih instalacij v Slobodi Čačak, v vojni instalaterskem podjetju Svetlost. V tistih časih, ko sem se zaposlil (okoli leta 1949, 1950), so strokovnjake še razporejali na osnovi dekreta iz Beograda po delih na območju cele Jugoslavije. Tako sem začel delati v omenjenih podjetjih. Po dveh letih službe sem se vpisal na Strojno fakulteto v Beogradu in tam končal študij 1. 1958. Po diplomi sem se za par mesecev, do odhoda k

vojakom, zaposlil pri ŽTP (Železniško transportno podjetje) Novi Sad, ki mi je zadnji dve študijski leti dajalo stipendijo. Po odsluženju vojaškega roka sem nekaj časa delal v Novem Sadu v Brodogradilištu, od koder sem odšel v Jugoslovanski inštitut za prehrabeno industrijo Novi Sad, kjer sem približno 2 leti in pol delal na delih projektiranja hladilnih in termotehničnih instalacij za različne objekte prehrabene industrije (mlekarnice, hladilnice itd.), nakar sem se zaposlil v Projektivnem biroju Arhitekt v Novem Sadu, kjer sem ostal 8 let in se specializiral za projektiranje instalacij za prezračevanje in klimo ter s to prakso prišel v IMP.

V začetku mojega službovanja je bilo še zelo malo strokovnjakov s področja projektiranja strojnih instalacij. To je pomenilo, da smo mi, ki smo začeli delati na tem področju, morali svoje izkušnje nabirati pri delu. Za začetnika je bilo precej težav, saj se je moral učiti brez dovolj strokovne literature, brez mentorjev in s precej slabo tradicijo, ki je bila pri nas na tem področju.

V IMP sem prišel pred 10 leti kot projektant za klimo in prezračevanje, ker v PMI Maribor dotlej še niso imeli strokovnjaka za to področje. Tako smo šele z mojim prihodom v PMI začeli ustanavljati oddelek za tovrstno projektiranje, ki ima sedaj 7 projektantov. V prvih

letih, ko sem prišel v PMI, smo se začeli pogovarjati o začetku proizvodnje, pa sem se vključil v ta dogajanja. Čeprav sem bil še v projektivi, sem skrbel še za programski del razvoja proizvodnje prezračevalnih naprav. Pri reorganizaciji IMP leta 1978 je bila na nivoju PMI okviru skupnih služb ustanovljena razvojna služba, katere vodstvo sem prevzel in vodim še danes. Ker me zanimajo nove stvari, nova področja, sem z veseljem začel orisovati, novoustanovljeni proizvodni službi. Mislim, da se je dosedanjem razvojnem delu tem kratkem času že pokazalo, da smo v PMI, IMP in v domaćem jugoslovanskem prostoru sposobni ustvariti nekaj novega brez tujih licenc. Tako lahko kljub temu, da nas je še razmoma malo v razvoju, pokazemo kaj zmoremo. Rezultat pri tem delu pa so mi poročila veselje do razvojnega dela.

V podjetju, kjer so mi tek prva leta službovanja, je bilo delovno vzdušje kljub skrajnim pogojem in slabšemu zaslužku kot sedaj, mnogi so boljše, kot pa je dandanes. Povsod, kjer sem bil zaposlen, hranim lepe spomine in imam še sedaj zasebne in službene stike z nekaterimi nekdanjimi sodelavci.

Dela sem imel povsod dovolj in sem ga vedno z veseljem opravljal. Mislim pa, da nisem dosegel vsega, kar sem želel, ker so včasih kaj preprečile življenjske okoliščine.

Posebni konjički v življenju nimam. V času, ki ga imam na razpolago izven službe, kaj berem ali potujem. »

MARIJA PRIMOŽIČ

zgradili to, kar je bilo v nekaj urah uničenega.

Zaradi težke prometne nesreče leta 1974 sem zaradi neprevidnosti drugih postal invalid tako, da nisem mogel več opravljati dela na terenu.

Dobil sem delo v proizvodnji strešnih ventilatorjev na krožni žagi, kjer sem lahko občasno tudi sedel. Dosti prepočasi se je iz mene odtuževal monter, ki živi le na terenu in mu je gradbišče drugi dom.

V tozdu Montaža so mi omogočili, da sem šel delat izpit za kurjača tako, da sem prevzel dela kurjača za proizvodno halo in poleg še opravljal ostala dela kot hišnik, vrtnar in tudi v kuhinji, kadar je nastala stiska in ena ni zmogla več sama. Za dela v kuhinji sem bil ob odhodu na poslovilnem večeru posebej odlikovan s »srebrno« ročno izdelano medaljo iz cevi in obročkov, ki mi bo izredno drag spomin.

Kot delavec in še tudi sedaj čutim neizmerno pripadnost IMP-ju, saj se mi zdi kolektiv kot velika družina, ki zajema hrano iz ene skleda v slabih in dobrih

časih, v slogi in ob neslogi.

Za bodočnost IMP-ja pa se delavci IMP-ja naj večje dobro premislijo, kdaj se material v koš za odpad, ali morda kje drugje uporabljen, je res nekaterim vseeno, kaj škoda se povzroča, ko se je nov material in reže na kosčke, v košu za odpad pa kega leži dovolj.

»Pravilo koliko rabiš ostalo ni moja skrb,« to se smelo tako pogosto dogajati gre iz vseh žepov IMP-jevcev pa z nekega kupa denarja, ki je poklonil »stric iz Amerike«. Želim, da bi IMP še naprej dobro gospodaril, delavci pa bi bili bolj složni, bolj prilagodljivi, manj občutljivi, saj le pot vodi k boljšemu uspehu tega podjetja.

Zahvaljujem se vsem skupno sodelovanju, za presno poklonjeno darilo in odhodnico iz IMP-ja TO Montaža Maribor. »

In tebi Matija v imenu sodelavcev hvala za tvoj vloga trud k boljšemu jutri IMP-ja. »

MARIJETA DIKAUČ

